

Årsmelding 1996



Utlendingsdirektoratet



INNHold

DIREKTØRENS BERETNING	1
1996: Endrede forutsetninger og oppgaver gir nye utfordringer	
UDIS FORMÅL OG ORGANISASJON	3
UDI gjennomfører statens innvandringspolitikk	
UDIs målstruktur	
UDIs organisasjon	
HOVEDMÅL 1	7
Effektiv, korrekt og hensynsfull gjennomføring av den regulerte innvandringen	
HOVEDMÅL 2	12
Drift av mottak med tilstrekkelig kapasitet og nøkternt, men tilfredsstillende tilbud	
HOVEDMÅL 3	14
Reell likestilling og gode forhold mellom nordmenn og innvandrere	
HOVEDMÅL 4	25
Tilrettelegge for et godt arbeidsmiljø og et effektivt, fleksibelt og serviceorientert direktorat	
VEDLEGG	28
1 Regnskap	
2 Statistikk	
3 Oversikt over sentrale begreper	
ADRESSER	45

Utgitt av:
Utlendingsdirektoratet
Postboks 8108 Dep
0032 Oslo

Redaktør:
Laila Kvisler
Ansvarlig:
Informasjonssjef
Marianne B. Skou

**Formgivning og
grafisk produksjon:**
Senter Grafisk as, Larvik
Alle foto: Annette Faltin
Repro: Larvik Litho
Trykk: Senter Grafisk as, Larvik
Opplag: 3.000

Utgitt i april 1997
ISSN: 0803-8554
ISBN: 82-427-0304-3

1996: Endrede forutsetninger og oppgaver gir nye utfordringer

Det er ikke nytt for UDI at det skjer store og raske endringer på det området vi er satt til å forvalte. Tittelen på denne beretningen kunne derfor like gjerne vært anvendt på tidligere perioder, som kanskje i enda sterkere grad stilte organisasjonen overfor akutte utfordringer, med krav til fleksibilitet og kreativ oppgaveløsning. Året som gikk bekreftet imidlertid viktige tendenser som til sammen utgjør et endret oppgavebilde, og internt førte dette også til at vi besluttet en organisasjonsmessig omlegging med virkning fra 01.03.97.

Selv med den usikkerhet som til enhver tid råder på flyktning- og innvandringsfeltet, er det mye som tyder på at ankomsten av asylsøkere og flyktninger til Norge vil kunne holde seg på et relativt stabilt og lavt nivå, i alle fall sammenlignet med situasjonen i slutten av 80-årene, og den særskilte situasjon som oppstod i 1993 på grunn av krigen i Bosnia. Dette betyr redusert ressursbehov til asylsaksbehandling, mottak og bosetting. På den annen side øker antallet innvandrere som kommer til Norge på grunn av tilknytning til familie. Ulike typer innvandring har stått for en betydelig del av befolkningsveksten de siste ti år. Vi er blitt et samfunn der stadig flere har bakgrunn fra land og kulturer til dels langt fra det tradisjonelt norske, og dette mangfoldet blir stadig tydeligere i norsk dagligliv. For UDI betyr dette blant annet økning i andre sakstyper, for eksempel statsborgersaker, familiegjenforeningssaker og visumsaker. Det betyr også at tyngden i det innenlandske arbeidet UDI driver, dreier seg mot spørsmål knyttet til hvordan integrering og tilpasning kan skje på best mulig måte. Siden medias fokus fremdeles stort sett er rettet mot UDIs arbeid med kontroll og regulering, er det grunn til å minne om - nesten ti år etter at institusjonen ble etablert - at vi også er tildelt viktige og sentrale oppgaver i inte-

greringsarbeidet. Den nye stortingsmeldingen som ble lagt fram i februar 1997, understreker og tydeliggjør dette ansvaret.

Omorganisering av UDI

Når man tar i betraktning de store og skiftende utfordringene på oppgavesiden, har UDI hatt en forbausende stabil organisasjonsstruktur siden opprettelsen. De organisasjonsmessige endringer som ble besluttet gjennomført etter en bred prosess høsten 1996, er heller ikke dramatiske, og vil neppe føre til at samarbeidspartnere og brukere vil ha vanskeligheter med å kjenne oss igjen. Intensjonen er imidlertid klar; sammen med en utvikling av arbeidsmetoder og kompetanse skal endringene gi oss et bedre grunnlag for å løse målsettingene i integreringsarbeidet.

For øvrig har det også i 1996 vært lagt vekt på tiltak for å utvikle UDI som en effektiv forvaltningsorganisasjon og en god arbeidsplass. Det ble for eksempel oppnådd enighet med tjenestemannsorganisasjonene om en lokal lønnspolitikk, og det ble foretatt en omfattende teknisk modernisering gjennom utskifting av alt EDB-utstyr med tilhørende programvare. Med sikte på en forbedring og effektivisering av den samlede utlendingsforvaltningens arbeid ble det startet en bred gjennomgang av forholdet mellom direktoratet og de to overordnede departementer, Kommunal- og arbeidsdepartementet og Justisdepartementet. Det er særlig styring og samhandling, og roller og ansvarsdeling som er fokusert i dette felles prosjektet.

Hovedsaker i 1996

Denne årsmeldingen gir en omfattende og til dels detaljert oversikt over aktiviteten på UDIs ulike arbeidsområder, og den har vært betraktelig også i 1996. Tydeligst vil det kanskje framgå av det omfattende statistiske materialet som følger meldingen.

For å antyde noe om bredden og arten av de oppgaver UDI har beskjeftiget seg med i året som gikk, kan det være grunn til å nevne enkelte hendelser og resultater her.

- Beredskapen ved masseflukt ble styrket gjennom utarbeiding av et eget planverktøy.
- Nye systemer for drift og økonomistyring for statlige mottak ble utarbeidet og iverksatt.
- Ca. 850 bosniere vendte tilbake til hjemlandet med støtte fra UDI, og det ble bevilget midler til ca. 60 tilbakevendings tiltak og prosjekter. Regjeringen besluttet for øvrig at alle bosniske flyktninger i Norge skulle få varig oppholdstillatelse dersom de ønsket det.
- Med utgangspunkt i en ny systematisk samtaleguide gjennomførte UDIs regionkontorer ca. 60 kommunebesøk. Dette representerer starten på et mer omfattende arbeid med rapporter og tilstandsbeskrivelser, som igjen kan gi grunnlag for en bedre og mer målrettet integreringspolitikk.
- Råd- og veiledningstjenesten i lokalt arbeid mot rasisme og fremmedfiendtlighet ble etablert av UDI for å gi faglig bistand til kommuner og andre.
- Det ble utviklet et tettere samarbeid med sentrale samarbeidspartnere om opplegg for rekruttering av innvandrere til arbeidslivet. UDI har selv satt seg ambisiøse mål på dette området og tydeliggjort det i personalplanen.
- Det ble innført direktebosetting i kommunene for enslige mindreårige asylsøkere mens de venter på svar på asylsøknaden.
- Totalt ble det på det juridiske området behandlet ca. 90.000 ekspedisjoner i saker etter utlendings- og statsborgerloven.
- 2.247 personer fikk beskyttelse i Norge. Av disse fikk 600 asyl. I tillegg fikk 661 familiemedlemmer oppholdstillatelse.



Direktør Petter J. Drefvelin

Framtidige oppgaver

I denne årsmeldingen vil man se at vi i 1996 fikk tydelige indikasjoner på hva som vil representere store utfordringer for UDI i kommende år.

På det juridiske området er det i ferd med å skje endringer som kan innebære flere nye arbeidsoppgaver for UDI. Vi er allerede involvert i Schengen-samarbeidet ved at Norge deltar som observatør, og full tilslutning vil bety omlegginger både når det gjelder saksbehandling og informasjonsutveksling. Dersom det opprettes en form for klagenemnd i asylsaker, vil dette også få konsekvenser for UDI. Spørsmålet om å overføre ansvaret for asylavhør fra politiet til UDI er reist, og dersom dette blir en realitet, vil direktoratet få en ny og betydelig oppgave som vi er innstilt på å påta oss.

Oppretting av nytt transittmottak for asylsøkere i forbindelse med storflyplassen på Gardermoen involverer UDI i høy grad. Det gjør også gjennomgangen av utlendingsloven og

-forskrifter med sikte på endringer. I tillegg har vi ambisjoner om å foreta forbedringer i det arbeidet vi allerede utfører, blant annet ved å bli mer ut-adrettet og serviceorientert.

Økt innsats for likestilling og integrering av innvandrere

Dreiningen mot økt innsats i arbeidet med integreringsspørsmål og likestilling for innvandrere startet for alvor i 1996. Med omorganiseringen fra 01.03.97 får arbeidet større slagkraft, og UDI er av regjeringen særlig tiltenkt oppgaver med formidling og innhenting av kunnskaper og erfaringer, samt tilstandsrapportering på feltet. Mer systematisk dialog med kommuner og sentrale samarbeidspartnere blir viktig i tiden framover.

Vår ambisjon er at UDI skal gjøre en like markert og synlig innsats på likestillingsfeltet som innenfor innvandringsregulering og -kontroll. For UDI er det også viktig å tydeliggjøre sammenhengen mellom de to sidene av innvandringspolitikken.

Utformingen og gjennomføringen av kontroll- og reguleringspolitikken gir viktige signaler i forhold til arbeidet med integrering og likestilling, og det ønsker vi så langt det er mulig å holde en høy bevissthet på.

For å møte framtiden må vi trekke lærdommer av fortiden. Min forgjenger, Arild Kjerschow, omtalte deler av UDIs virksomhet som "planlagt improvisasjon": man bør være godt forberedt for å håndtere det uforutsette. Det er noe man har måttet lære seg i UDI opp gjennom årene på grunn av stadig skiftende rammebetingelser. Tilpasning og omstilling er en kontinuerlig prosess for en organisasjon i utvikling, og det gjelder særlig når omgivelsene er i stadig forandring. UDIs arbeid påvirkes av mange faktorer utenfor vår kontroll, men vi må hele tiden søke å legge viktige premisser selv der dette er mulig.

Noen vil sikkert mene at det var en viktig begivenhet at UDI fikk ny leder i 1996. Arild Kjerschow gikk av i juni etter å ha sittet som direktør siden UDIs opprettelse, og han har med stor smidighet bygd opp en slagkraftig og dyktig organisasjon og ledet denne gjennom farvann som i perioder har vært meget urolige. Når en ny direktør nå har tatt fatt med entusiasme og glede, er det ikke minst fordi det er lagt et solid grunnlag, og fordi direktoratet har engasjerte og dyktige medarbeidere som gir visshet om at vi kan håndtere framtidige utfordringer.

Petter J. Drefvelin
Direktør

UDI gjennomfører statens innvandringspolitikk

UDI ble opprettet 01.01.88 og har hovedansvaret for å gjennomføre statens innvandringspolitikk. Dette omfatter blant annet tiltak for innvandringsregulering (inkludert asylpolitikk), utlendingskontroll og mottaks- og introduksjonstiltak for nyankomne innvandrere, i hovedsak flyktninger.

Dessuten skal UDI sammen med andre virksomheter bidra til integrering og deltakelse, mangfold og fellesskap i et åpent flerkulturelt samfunn.

UDI ledes av direktør Petter J. Drefvelin. Overordnet myndighet er Kommunal- og arbeidsdepartementet. Når det gjelder utlendings- og statsborgerskapslovgivning er direktoratets overordnede myndighet Justisdepartementet.

UDI sentralt har vært inndelt i fire avdelinger, Administrasjonsavdelingen (ADA), Juridisk avdeling (JURA), Mottaks- og integreringsavdelingen (MIA) og Tolke- og informasjonsavdelingen (TIA). Etter en omorganisering fra 01.03.97 består UDI sentralt av tre avdelinger, ADA, JURA og en ny avdeling, Integreringsavdelingen (INA), samt en ny Informasjonsenhet i stab hos direktøren.

Under UDI sorterer også seks regionkontorer. Regionkontor Øst, med kontor i Oslo, dekker fylkene Østfold, Vestfold, Akershus og Oslo. Regionkontor Indre Østland, med kontor på Gjøvik, dekker fylkene Hedmark, Oppland og Buskerud. Regionkontor Sør, med kontor i Kristiansand, dekker fylkene Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Regionkontor Vest, med kontor i Bergen, dekker fylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Regionkontor Midt-Norge, med kontor i Trondheim, dekker fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Regionkontor Nord, med kontor i Narvik, dekker fylkene Nordland, Troms og Finnmark.

UDIS MÅLSTRUKTUR

OVERORDNET MÅL (VIRKSOMHETSIDE)

UDI skal gjennomføre regulert innvandring og arbeide for reell likestilling for de som bosetter seg i Norge.

HOVEDMÅL 1

Effektiv, korrekt og hensynsfull gjennomføring av den regulerte innvandring.

Delmål 1.1

Begrense tilstrømming av asylsøkere med åpenbart grunnløse søknader og gjennomføre rask og riktig behandling av asylsøknader.

Delmål 1.2

Rask og riktig behandling av saker etter utlendingslovgivningen og statsborgerloven.

Delmål 1.3

Søker skal ha kunnskaper som er nødvendig for å ivareta egne interesser.

Delmål 1.4

Hindre omgåelse av regelverket.

Delmål 1.5

Fremme gode bestemmelser og ordninger under utlendingslovgivningen og for utlendingsforvaltningen.

HOVEDMÅL 2

Drift av mottak med tilstrekkelig kapasitet og nøkternt, men tilfredsstillende tilbud.

HOVEDMÅL 3

Reell likestilling og gode forhold mellom innvandrere og nordmenn.

Delmål 3.1

Rask og god bosetting.

Delmål 3.2

Tilbakevendning skal tilrettelegges og gjennomføres i henhold til muligheter og forutsetninger.

Delmål 3.3

Motvirke rasisme og etnisk diskriminering og fremme gode forhold mellom innvandrere og nordmenn.

Delmål 3.4

Flyktninger og innvandrere skal ivareta sine interesser og behov i samme grad som nordmenn.

Delmål 3.5

Reelt like muligheter og økt deltakelse for innvandrere i utdannings-, arbeids- og samfunnsniv.

Delmål 3.6

God kommunikasjon mellom fremmedspråklige og myndigheter.

HOVEDMÅL 4

Tilrettelegge for et godt arbeidsmiljø og et effektivt, fleksibelt og serviceorientert direktorat.

Delmål 4.1

Effektiv og resultatorientert planleggings- og økonomifunksjon.

Delmål 4.2

God personalforvaltning og aktiv personalplanlegging.

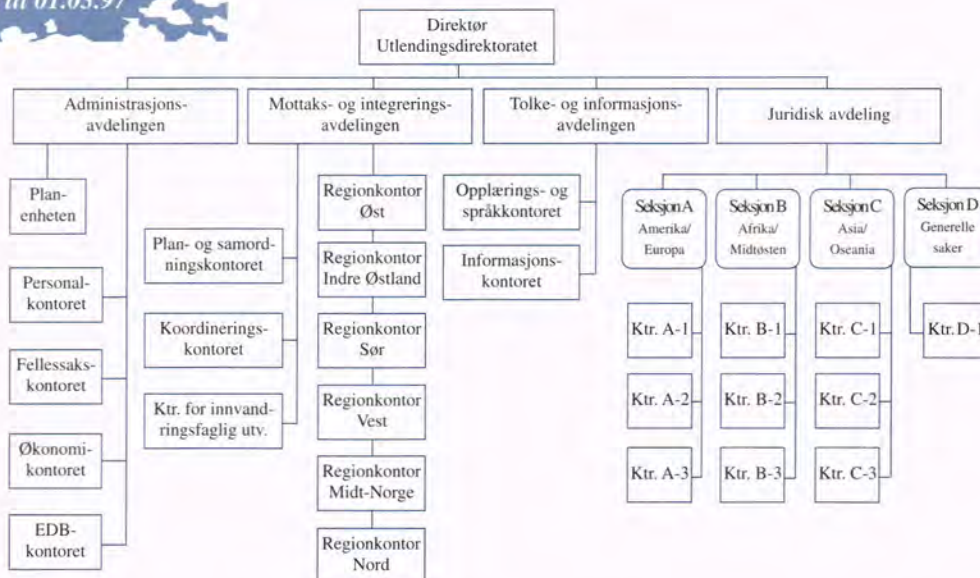
Delmål 4.3

God intern samhandling og gode fellesfunksjoner.

UDI har som øvrige statlige virksomheter utarbeidet en målstruktur som gir uttrykk for direktoratets samlede oppgaveløsning.

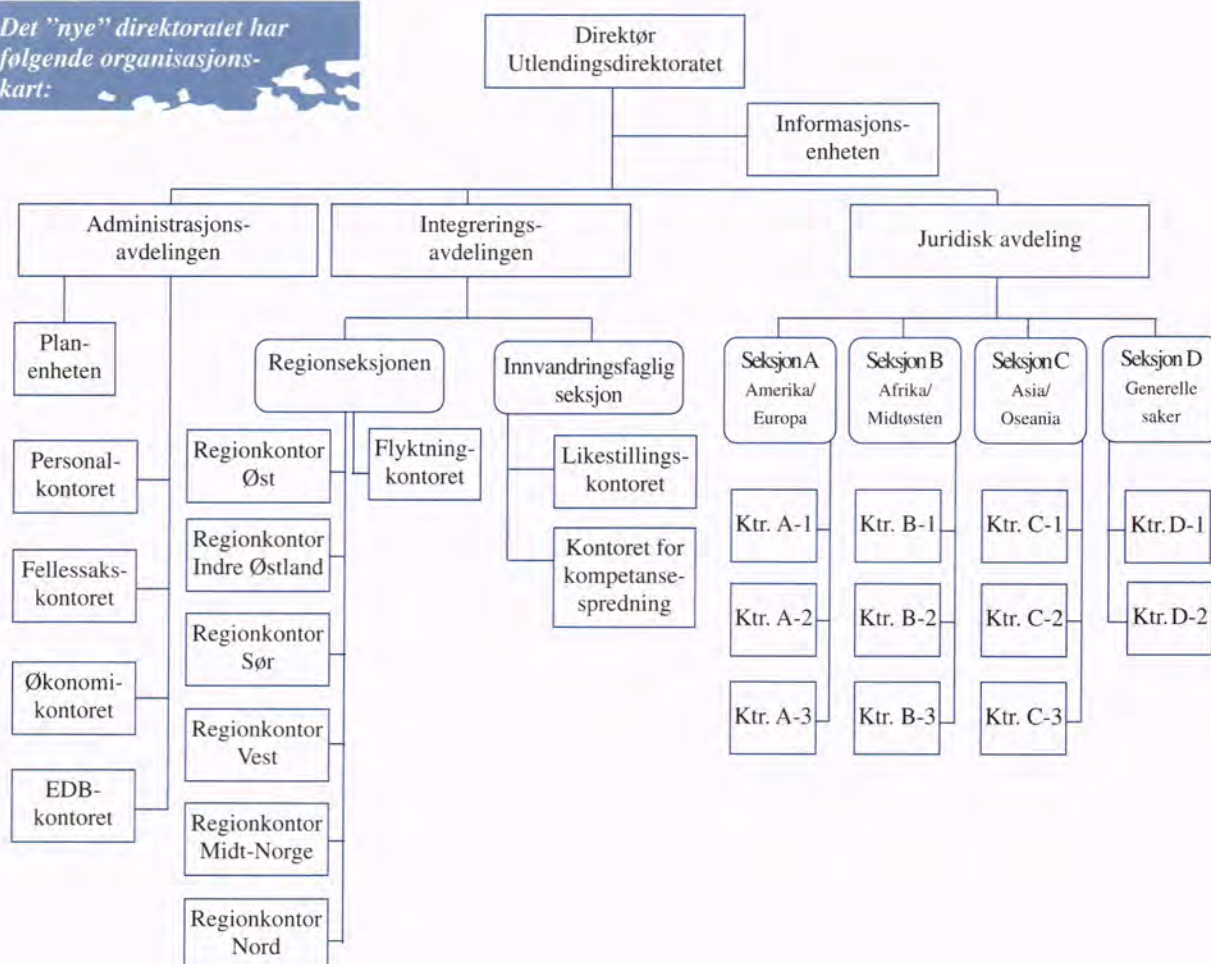
Denne målstrukturen danner utgangspunktet for planlegging av virksomheten, fordeling av ressurser til ulike oppgaveområder og gir grunnlag for rapportering og styring gjennom året.

**Direktoratets organisasjonskart
fra 01.01.88 til 01.03.97**



Som nevnt foran er UDI omorganisert fra 01.03.97, og direktoratet sentralt består av tre avdelinger, Administrasjonsavdelingen (ADA), Juridisk avdeling (JURA) og en ny avdeling, Integreringsavdelingen (INA), samt en ny Informasjonsenhet i stab hos direktøren. Omorganiseringen innebærer at personell og oppgaver i Mottaks- og integreringsavdelingen inngår i den nye avdelingen sammen med deler av Tolke- og informasjonsavdelingens personell og oppgaver. I tillegg er det opprettet en ny Informasjonsenhet som er tilført personell og oppgaver fra Tolke- og informasjonsavdelingen.

**Det "nye" direktoratet har
følgende organisasjons-
kart:**



Bemanning

Hjemlede faste og tidsbegrensede stillinger pr. 31.12.96.

	1994	1995	1996
ADA	67	65	65
JURA	130	127	126
MIA, sentralt	27	26	25
Regionkontorene	64	61	59
TIA	22	22	19
SUM	310	301	294*

*I tillegg skal det inndras ytterligere 3 stillinger som følge av Stortingets vedtak om inndraging av 10 stillinger i budsjettet for 1997.

Avdelingenes oppbygging og oppgaver

Administrasjonsavdelingen

Administrasjonsavdelingen (ADA) er organisert i fire kontorer og en planenhet direkte underordnet avdelingsdirektøren. Personalkontoret har i tillegg til de løpende personaladministrative oppgavene ansvar for personalpolitiske utviklingstiltak, sekretærfunksjon i forhold til Arbeidsmiljøutvalget og ansvar for internopplæring. Økonomikontoret er direktoratets regnskapsfører, med overordnet ansvar for budsjettarbeid, økonomistyring og utvikling av rutiner og lignende. EDB-kontoret er ansvarlig for direktoratets EDB-utvikling, herunder anskaffelser og EDB-drift. Fellessakskontoret ivaretar felles tjenester som arkiv, sentralbord, distribusjon, opplysningstjeneste for søkere, budtjeneste og drift av bygninger og anlegg. Planenheten har oppgaver innenfor planlegging og sikkerhetsarbeid på overordnet nivå. Enheten ivaretar også sentrale funksjoner i forhold til UDIs toppledelse.

Juridisk avdeling

Juridisk avdeling (JURA) er organisert i fire seksjoner. Tre av seksjonene (landseksjonene) er hver organisert i tre kontorer og behandler enkeltsaker etter utlendingslovgivningen og statsborgerskapsloven. De dekker ulike deler av verden: Amerika/Europa, Afrika/Midt-Østen og Asia/Oseania.

Den fjerde seksjonen (generell seksjon) arbeider med generelle juridis-

ke spørsmål og saker av annen karakter innenfor avdelingens ansvarsområde. Seksjonen har det koordinerende ansvar for UDIs arbeid med generell utlendingskontroll. Dette innbefatter blant annet iverksetting av tiltak for å hindre ulovlig innvandring og omgåelse av regelverket. Seksjonen er videre ansvarlig for å utarbeide retningslinjer for saksbehandlingen i Juridisk avdeling og rundskriv til politi og utenriksstasjoner.

I 1997 er det etter omorganiseringen overført tre stillinger til avdelingen i forbindelse med at Juridisk avdeling overtar en del ansvar og oppgaver innenfor områdene opplæring av samarbeidspartnere og informasjon knyttet til utlendingslovgivningen.

Mottaks- og integreringsavdelingen

Mottaks- og integreringsavdelingen (MIA) har vært en av UDIs fire avdelinger siden opprettelsen i 1988. Som følge av omorganisering er MIA nedlagt fra 01.03.97. Avdelingen har hatt ansvar for utvikling av arbeidet for likestilling mellom innvandrere og nordmenn, herunder samarbeid med kommuner og sektormyndigheter. Avdelingen har hatt ansvar for styring og oppfølging av det statlige mottaksapparatet, bosetting av flyktninger og tilrettelegging for flyktningers tilbakevending til hjemlandet.

MIA har de siste fire årene bestått av tre kontorer sentralt og seks regionkontorer. De sentrale kontorene har hatt ansvar for blant annet fagutvikling og styring av regionkontorene. Koordineringskontoret har hatt et styringsansvar for mottak, bosetting og tilbakevending. Kontoret for innvandringsfaglig utvikling har hatt et styringsansvar på området likestilling og integrering. Plan- og samordningskontoret har hatt ansvar for blant annet avdelingens planleggingsarbeid, budsjettarbeid og generelle personalfunksjoner.

Regionkontorene har hatt ansvaret for å opprette og føre tilsyn med asylmottakene, bosette personer som har fått asyl eller opphold på humni-



UDIs ledelse. Fra venstre: Avdelingsdirektør Erling Kielland, INA, informasjonssjef Marianne B. Skou, direktør Petter J. Drefvelin, avdelingsdirektør Steinar Langbakk, ADA og avdelingsdirektør Henriette Munkebye, JURA

tært grunnlag, legge til rette for at flyktninger kan vende tilbake til hjemlandet samt arbeide for likestilling mellom nordmenn og innvandrere.

Tolke- og informasjonsavdelingen

Tolke- og informasjonsavdelingen (TIA) har vært en av UDIs fire avdelinger siden opprettelsen i 1988. Som følge av omorganisering er TIA nedlagt fra 01.03.97. Avdelingen har vært organisert i to kontorer, Informasjonskontoret og Opplærings- og språkkontoret.

Informasjonskontoret har tatt seg av henvendelser fra media og fra publikum generelt. Det har også hatt ansvar for UDIs informasjonsvirksomhet til asylsøkere, flyktninger og innvandrere, til offentlige organer, organisasjoner, media og befolkningen generelt. Også bibliotek, dokumentasjonstjeneste og distribusjon har vært tilknyttet Informasjonskontoret. UDIs holdningsskapende informasjonsarbeid var lagt til dette kontoret. Det var også arbeidet med nettverksinformasjon og støtte til informasjonstiltak.

Opplærings- og språkkontoret har hatt ansvaret for opplæringen av samarbeidspartnere i offentlig sektor og personell i de statlige mottakene. Tolkefaglige spørsmål og opplæring av tolker lå under dette kontoret, som også har hatt ansvar for drift av en sentral oversettertjeneste (SOT). Kontoret hadde også pådriveransvar i forhold til ulike utdannings- og opplæringsinstitusjoner. Generelt har Tolke- og informasjonsavdelingen hatt en stabsfunksjon i UDI, med informasjon og opplæring som virkemidler.

Integreringsavdelingen

Integreringsavdelingen (INA) er en ny avdeling i UDI, opprettet 01.03.97, som resultat av en sammenslåing av deler av Tolke- og informasjonsavdelingen (TIA) og Mottaks- og integreringsavdelingen (MIA). Avdelingen har ansvar for utvikling av arbeidet for likestilling mellom innvandrere og nordmenn, herunder holdningsskapende informasjonsarbeid. Avdelingen skal ha spesiell fokus på nyankomne flyktningers og innvandreres situasjon. Sentralt i likestillingsarbeidet er samarbeidet med kommuner og sektormyndigheter. INA har ansvar for rapportering om innvandrernes situasjon i kommunene. Avdelingen har videre ansvar for styring og oppfølging av det statlige mottaksapparatet, bosetting av flyktninger og tilrettelegging for flyktningers tilbakevending til hjemlandet. Tolkefaglige spørsmål, opplæring av tolker og drift av en sentral oversettertjeneste (SOT) ligger under denne avdelingen, som også har ansvar for informasjon og opplæring knyttet til eget fagområde.

INA består av to seksjoner. Innvandringsfaglig seksjon har to kontorer: Likestillingskontoret og Kontoret for kompetansespredning. Regionseksjonen består av Flyktningkontoret og de seks regionkontorene foruten seksjonsledelsen.

Regionkontorene har blant annet ansvar for likestillingsarbeid, det statlige mottaksapparat, bosetting og tilbakevending.

Informasjonsenheten

Som følge av omorganiseringen er det fra 01.03.97 opprettet en ny Informasjonsenhet direkte underlagt direktøren og ledet av en informasjonssjef. Enhetens ansvar er generelle informasjonsoppgaver overfor omverdenen, spesielt media, strategikutvikling og samordning av overgripende spørsmål samt interninformasjon. I tillegg er UDIs bibliotek knyttet til Informasjonsenheten.

Den nye enheten er en stabsfunksjon til direktøren og er således ikke en del av linjeorganisasjonen. Dette betyr at fagavdelingene selv har ansvar for informasjonstiltak som knytter seg til de oppgaver avdelingene er tillagt.

Effektiv, korrekt og hensynsfull gjennomføring av den regulerte innvandringen

Aktivitetene under dette hovedmålet er først og fremst behandling av søknader etter utlendingsloven og statsborgerrettsloven. I tillegg kommer arbeid med å hindre omgåelse av regelverket og ulovlig innvandring, avklare juridiske spørsmål på fagfeltet overfor publikum og samarbeidspartnere, opplæring av samarbeidspartnere og deltakelse i internasjonalt samarbeid.

Behandling av saker etter utlendingsloven og statsborgerrettsloven

Rask og riktig behandling av saker etter utlendingslovgivningen og statsborgerrettsloven er ett av UDIs høyest prioriterte mål.

I 1996 mottok Juridisk avdeling 89.404 saker til behandling. Det er en nedgang på ca. 10 prosent i forhold til året før.

Antall henvendelser om statsborgerskap representerer en nedgang på ca. 15 prosent i forhold til 1995. Det har vært en svak økning i antall visumsaker (1 prosent), mens det har vært en nedgang på ca. 12 prosent i saker som gjelder oppholds- og arbeidstillatelse. Antall asylsaker innebærer en nedgang på ca. 7 prosent i forhold til 1995. Asylsaker er ikke ensbetydende med asylsøknader. Når det gjelder asylsøknader viser vi til vedlegg 2, tabell 12.

Asylsakene utgjorde bare ca. 2 prosent av alle sakene avdelingen hadde til behandling i 1996. Asylsakene krever imidlertid mye ressurser i forhold til saksmengden.

Saksbehandlingstid

Det er fastsatt mål for saksbehandlingstid for ulike typer saker. Disse ble skjerpet i 1996. Det kan være store variasjoner i tidsbruken innenfor samme sakstype. Særlig i asylsaker

varierer saksbehandlingstiden mye. I tillegg til den tid saken er til behandling i UDI, går det med tid til avhør og forberedende behandling hos politiet, og til eventuelle tilleggsavhør og verifisering av opplysninger i utlandet. Målet for saksbehandlingstid er definert slik at 75 prosent av sakene skal være behandlet av UDI innen et bestemt antall uker. Det er fastsatt ulike mål for forskjellige sakstyper, jf. tabellen nedenfor. Bare for visumsakene ble målet oppfylt fullt ut. For de andre sakene var det ulike typer avvik, og avviket var størst i asylsaker.

Justisdepartementet har det overordnede ansvaret for gjennomføring av loven og er klageinstans for vedtak truffet av UDI.

UDI er gitt kompetanse til å treffe enkeltvedtak i medhold av loven, først og fremst som førsteinstans, men også som klageinstans for vedtak truffet av politiet og ved utenriksstasjonene. Politiet har myndighet til å treffe vedtak i enkelte sakstyper og forbereder saker som skal avgjøres av UDI. Ifølge utlendingsloven er politiet også pålagt en rekke kontrolloppgaver.

De viktigste sakstypene i 1995 og 1996 fordelte seg slik:

Sakstype	1995	1996	Endring i %
Oppholds- og arbeidstillatelse	45 624	40 283	-12 %
Visum	19 851	20 114	1 %
Asyl, 1. instans	2 012	1 881	-7 %
Statsborgerskap	15 175	12 874	-15 %
Overføringsflyktninger	762	889	17 %
Andre og generelle saker	15 389	13 363	-13 %
Totalt	98 813	89 404	-10 %

Kilde: Manuelle restanselister i JURA

Saksbehandlingstid i UDI (1. instans saker) Antall uker før 75 prosent av sakene var behandlet

Sakstype	1995	1996	Mål
Visum	5 uker	4 uker	4 uker
Oppholdstillatelse	12 uker	14 uker	12 uker
Arbeidstillatelse	6 uker	8 uker	5 uker
Statsborgerskap	18 uker	22 uker	16 uker
Asyl	15 uker	16 uker	9 uker
Bosettingstillatelse	12 uker	14 uker	8 uker

Utlendingslovgivningen

Stortinget godkjenner hovedprinsippene for regulering av innvandring til Norge og for norsk flyktningpolitikk.

Justisdepartementet, UDI og politiet har kompetanse til å utøve myndighet etter utlendingsloven og utlendingsforskriften.

Noen utenriksstasjoner har fått fullmakt til å avgjøre visumsøknader.

Statsborgerskap

UDI behandler enkeltsaker etter statsborgerrettsloven. Ifølge loven er hovedregelen at en utlending må ha bodd sammenhengende i sju år i Norge med lovlig opphold for å kun-

ne søke statsborgerskap. Nordiske borgere og personer som har vært norske borgere tidligere, kan få norsk statsborgerskap etter kortere tid. Det samme gjelder utlending som er gift med norsk borger.

Det har innkommet et stort antall søknader om statsborgerskap i løpet av de senere årene. Selv om UDI i 1996 mottok noe færre saker enn i 1995, er likevel tallet høyt i forhold til tidlig på 90-tallet. Økningen kan ses i sammenheng med de forholdsvis høye tallene for personer som fikk oppholdstillatelse i årene 1986-88. Generelt har antallet statsborgersaker direkte sammenheng med antallet utenlandske statsborgere i Norge som tilfredsstiller vilkårene for norsk statsborgerskap.

Oppholds- og arbeidstillatelse

Alle utlendinger, unntatt nordiske, som skal være i Norge i mer enn tre måneder, må ha oppholdstillatelse. For å få arbeidstillatelse må det som hovedregel foreligge et konkret arbeidstilbud.

Førstegangssøknader om oppholds- og arbeidstillatelse må som hovedregel fremmes fra utlandet via norsk utenriksstasjon. Utlending som omfattes av EØS-avtalen, kan søke oppholds- og/eller arbeidstillatelse fra Norge.

Tillatelser gis normalt for ett år av gangen. Enkelte tillatelser kan fornyes og kan danne grunnlag for bosettingstillatelse etter tre år. En bosettingstillatelse er en oppholds- og arbeidstillatelse som ikke må fornyes. Den bortfaller hvis utlendingen har oppholdt seg utenfor Norge i to år. Eksempel på tillatelse som kan fornyes, og som danner grunnlag for bosettingstillatelse, er oppholds- og/eller arbeidstillatelse med grunnlag i bestemmelsene om familiejenforening.

En del tillatelser kan ikke fornyes. Sesongarbeidstillatelse er et eksempel på en slik tillatelse. Andre tillatelser kan fornyes uten at de danner grunnlag for bosettingstillatelse.

Dette gjelder for eksempel oppholdstillatelse til studenter.

Ektefelle og ugifte barn under 18 år til personer som har bosettingstillatelse, eller tillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse, har som hovedregel rett til oppholds- og arbeidstillatelse dersom underholds-kravet er tilfredsstillt.

Familiejenforening er en av de viktigste grunnene til innvandring til Norge i dag. I 1996 fikk 6.024 personer en førstegangsoppholds- eller arbeidstillatelse på dette grunnlaget (jf. vedlegg 2, tabellene 4 og 5). EØS-tillatelser er ikke medregnet i dette tallet.

Sesongarbeidstillatelser utgjør den største gruppen av tillatelser som ikke kan fornyes. Slik tillatelse kan gis i inntil tre måneder i tidsrommet 15. mai til 31. oktober. 5.431 personer fikk slik tillatelse i 1996. I overkant av 90 prosent av disse var fra Polen.

I 1996 fikk 1.189 personer oppholdstillatelse i Norge på grunnlag av utdanning (jf. vedlegg 2, tabell 4). EØS-tillatelser er ikke medregnet.

Personer som omfattes av EØS-regelverket, kan gis tillatelser etter disse reglene (EØS-tillatelse) eller etter utlendingslovens vanlige regler. Ved årsskiftet 1996/1997 hadde 3.105 personer en EØS-tillatelse, hvorav 1.603 var arbeidstakere, og 794 var studenter. De fleste andre tillatelsene ble gitt på grunnlag av familiejenforening.

BESKYTTELSE Asylsøkere

En person som søker asyl i Norge, får oppnevnt advokat og avhøres innen 14 dager av politiet med tolk til stede. UDI vurderer om vedkommende fyller vilkårene for å anses som flyktning etter FNs flyktningkonvensjon og norsk lov, og treffer i så fall vedtak om asyl. Dersom vilkårene for asyl ikke anses å være til stede, vurderer UDI om søkeren har behov for beskyttelse av flyktning-lignende grunner, eller om andre sterke menneskelige hensyn taler for at vedkommende bør få bli i Norge. Hvis dette er tilfellet, kan UDI innvilge oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. Det er langt flere som får oppholdstillatelse på humanitært grunnlag enn asyl.



Familien Torkmonipour fra Iran.
Klemetsrud statlige mottak for asylsøkere

I 1996 fattet UDI vedtak i 2.026 asylsøknader. Av disse fikk seks personer innvilget asyl, og 610 personer fikk oppholdstillatelse på humanitært grunnlag (jf. vedlegg 2, tabell 13). En rekke saker ble vedtatt henlagt fordi søkeren forsvant eller fordi søknaden ble trukket. I tillegg fikk 255 personer opphold etter klagebehandling i Justisdepartementet. Om lag halvparten av dette antallet var tamilske asylsøkere. Disse fikk oppholdstillatelse etter en regel som sier at asylsøkere som ikke har fått sin søknad avgjort innen 15 måneder, i utgangspunktet skal gis oppholdstillatelse eller arbeidstillatelse av humanitære grunner.

Ankomst asylsøkere i 1996

De ti største nasjonalitetsgruppene av totalt 1.778 personer

Sri Lanka	413
Polen	209
Somalia	180
Iran	120
Irak	113
Jugoslavia	76
Bosnia-Hercegovina	73
Tanzania	68
Russland	50
Kenya	42

De ti største nasjonalitetsgruppene som søkte asyl, varierte noe i forhold



Enslig mindreårig fra Etiopia.
Tanum statlige mottak for asylsøkere

til 1995. Personer fra Sri Lanka utgjorde den største gruppen. Det har vært en økning på 323 søknader fra året før fra denne gruppen, til sammen 413. Den nest største gruppen var polske sigøynere, til sammen 209 søknader. Søkerne ankom i november og desember fra Polen og søkte asyl da de kom til landet.

I 1996 mottok UDI 106 asylsøknader fra enslige mindreårige personer. De fleste kom fra Somalia (33), Sri Lanka (24) og Etiopia (10). 62 prosent av disse asylsøkerne var i aldersgruppen 16-17 år (kilde: Informasjons- og statistikkregisteret for asylsøkere, ISRA).

Saker hvor asylsøkerne er enslige mindreårige blir høyt prioritert i alle ledd av saksbehandlingen. Disse sakene tar ofte tid blant annet fordi det i mange tilfeller forekommer uklarheter med hensyn til den mindreåriges nasjonalitet, alder og tidligere oppholdssted. Det nedlegges også mye arbeid i å finne omsorgspersoner i hjemlandet. Dersom det ikke lykkes utlendingsmyndighetene å finne omsorgspersoner i hjemlandet, får den mindreårige oppholdstillatelse i Norge.

Overføringsflyktninger

Overføringsflyktninger er mennesker som har flyktet fra sine hjemland og

som er anerkjent som flyktninger av FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR).

Stortinget bevilger hvert år midler for mottak av et antall overføringsflyktninger. Disse tas hovedsakelig ut i samarbeid med UNHCR. Sammensetningen av kvoten fastsettes av regjeringen. Flyktningene får innreisettillatelse til Norge, og de får normalt asyl etter ankomst.

En del av flyktningene tas ut ved kommisjonsreiser. For øvrig tas flyktningene ut på bakgrunn av skriftlig henvendelse fra UNHCR.

Det er fastsatt en kvote på 3.000 personer for treårsperioden 1995-97. I tillegg ble det i 1995 opprettet en kvote på 500 plasser for uttak av personer fra det tidligere Jugoslavia.

I utgangspunktet skal det tas imot ca. 1.000 personer pr. år. Dersom kvoten ikke fylles opp i ett av de tre årene, kan plassene brukes fleksibelt slik at man foretar en tilsvarende økning et annet år.

Pr. 31.12.96 var det ankommet 2.213 personer av kvoten på til sammen 3.500 personer. Av disse kom 1.491 personer fra det tidligere Jugoslavia.

For 1996 vedtok regjeringen at de 1.000 plassene skulle disponeres slik:

- 150 irakiske flyktninger, hovedsakelig fra Saudi-Arabia,
- 150 iranske flyktninger fra ulike land, herunder Al-Tash-leiren i Irak,
- 600 flyktninger fra ulike nasjonaliteter, innbefattet hastesaker, spesialprogrammet for syke og funksjonshemmede og vanskeligstilte kvinner (samlekvote),
- 100 plasser beholdes som beredskap for en alternativ bruk av kvoten.

Som vist i vedlegg 2, tabellene 15 og 16, ble det i 1996 innvilget innreisettillatelse for 288 irakiske flyktninger, 273 iranske flyktninger og 227 fra samlekvoten som inkluderer 194 fra Bosnia-Hercegovina, til sammen 788 personer. Av disse er 525 ankommet.

I tillegg kom det 97 personer som hadde fått innreisestillatelse tidligere år. Totalt ankom det dermed 622 personer, hvorav 230 var fra Bosnia-Hercegovina. Når det gjelder den alternative bruken av 100 kvoteplasser, har de nordiske land i samarbeid med UNHCR tatt initiativet til å opprette et fond. Tanken er at det skal betales inn tilsvarende midler til fondet som det koster å motta en overføringsflyktning i det respektive landet. Det ble ikke overført penger til fondet i 1996. Dette skyldtes at UNHCR ikke var rede til å ta imot pengene fordi prosjektet foreløpig befant seg på et planleggingsstadium.

UDI gjennomførte to kommisjonsreiser for uttak av flyktninger i 1996. En reise gikk til Al-Tash-leiren i Irak, hvor det ble tatt ut 129 personer, hovedsakelig kurdiske familier. Den andre reisen gikk til Rafha flyktningleir i Saudi-Arabia. I tillegg til personer fra UDI deltok en professor i psykiatri fra psykiatrisk klinikk på Vindern. Det ble tatt ut til sammen 166 irakiske flyktninger.

Kollektiv beskyttelse av personer fra Bosnia-Hercegovina

Regjeringens beslutning om å gi personer fra Bosnia-Hercegovina beskyttelse på kollektivt grunnlag i Norge, ble videreført i 1996. Til sammen 782 personer fikk kollektiv beskyttelse i løpet av året (jf. vedlegg 2, tabell 13).

Den 7. november garanterte regjeringen at bosniere ikke skulle sendes til Bosnia-Hercegovina mot sin vilje, selv etter at kollektiv beskyttelse oppheves. Denne beslutningen gjelder bosniere som var i Norge pr. 07.11.96 og som hadde søkt eller hadde fått midlertidig oppholdstillatelse i Norge. All retur til hjemlandet for denne gruppen skal med andre ord være frivillig.

Den enkelte bosnier må fortsatt søke fornyelse av sin oppholdstillatelse i Norge når den utløper, dersom han eller hun ønsker å bli i Norge. Etter fire år med kollektiv beskyttelse kan bosniere søke bosettingstillatelse. Til sammen 38 bosniere søkte og fikk

bosettingstillatelse i 1996 (kilde: Fremkon).

Bosniere som har kollektiv beskyttelse i Norge, har en utvidet rett til familiejenforening så lenge regjeringen ikke opphever beskyttelsen.

Generell utlendingskontroll

Formålet med generell utlendingskontroll er å forebygge ulovlige innreiser, opphold og arbeid i landet. Videre skal det avdekke bruk av falsk identitet og nasjonalitet, samt forebygge ankomster av asylsøkere med åpenbart grunnløse søknader. Gjennom kontrollarbeidet ønsker UDI å oppnå bedre kvalitet i behandlingen av enkeltsakene. UDI har i 1996 fortsatt arbeidet med å trekke tilbake tillatelser i tilfelle der det oppdages at søkeren har gitt uriktige opplysninger om identitet, nasjonalitet og annen bakgrunn. I løpet av året har det forekommet plutselig økning i flere store grupper asylsøkere. Som eksempel kan nevnes polske sigøynere som kom til landet og søkte asyl i november og desember. UDI satte inn store ressurser for å få opplyst og behandlet disse sakene så raskt og grundig som mulig. Saksbehandlere ble utsendt til mottaksstedene og samarbeid ble innledet mellom norske og svenske myndigheter. Alle søkerne fikk avslag på asylsøknadene, og de fleste var tilbake i Polen innen kort tid.

I 1996 har UDI videreutviklet et praktisk samarbeid i enkeltsaker med UDIs søsterorganisasjoner i andre europeiske land. Dette arbeidet setter oss i stand til å foreta undersøkelser i enkeltsaker på grunnlag av opplysninger fra søkerne eller med utgangspunkt i søkerens fingeravtrykk. Slike undersøkelser setter UDI i bedre stand til å treffe riktige vedtak. Informasjons- og statistikkregisteret for asylsøkere (ISRA), som ble presentert i 1995, ble satt i drift i løpet av 1996.

Generelt juridisk arbeid

Utlendingslovgivningen inneholder mange skjønnsregler. Det vil si at forvaltningen ofte må foreta konkrete vurderinger av ulike hensyn i en

Opplæring av politiet på utlendingsfeltet

Justisdepartementet har gitt UDI det faglige hovedansvaret for å vurdere om det er behov for en kompetanseheving i politiets arbeid med utlendingssaker. Opplæring av politiet på utlendingsfeltet er viktig blant annet fordi politiet både forbereder saker for UDI og treffer vedtak i enkelt-saker.

Opplæring av politiet foregår dels som grunn- og etterutdanning ved Politihøgskolen, dels ved at UDI holder kurs ved politikamrene. Det ble i løpet av året opprettet et nært samarbeid med Politihøgskolen for å sikre at utlendingsfeltet er godt nok ivarettatt i skolens ulike utdanningstilbud. UDI medvirket også i 1996 ved Politihøgskolens etterutdanningskurs "Utlendingskontroll og kulturforståelse".

I 1995 foretok UDI en kartlegging av hvilke behov politikamrene hadde for opplæring. På bakgrunn av denne kartleggingen har UDI holdt 10 kurs for polititjenestemenn og andre ansatte på utlendingsavsnittene ved i alt 45 politikamre i løpet av 1996. Gjennom kursene ønsker UDI å bidra til å sikre likebehandling og rettssikkerhet i forhold til politiets arbeid med utlendingssaker. Opplæringstiltakene har tatt for seg arbeid med familiejenforeningssaker, bort- og utvisningssaker og bruk av Fremkonregisteret. Kursene har vært gjennomført i samarbeid med de fem landsdelspolitikamrene.

De største politidistriktene har tilbud om å ha hospitanter i UDI. Det ble gjennomført noen hospiteringer i løpet av 1996.



Studenter ved Politihøgskolen i Oslo

sak før avgjørelse treffes. De skjønnsmessige reglene åpner mulighet for fleksible og rettferdige avgjørelser. De utgjør imidlertid også en risiko for ulike avgjørelser i samme type saker.

UDI anser det som en viktig oppgave å sørge for en ensartet praksis av reglene i utlendingsloven og forskriftene. Det arbeides derfor med et system for å gjøre reglene i utlendingslovgivningen og statsborgerretten samt eksterne rundskriv og interne meldinger lettere tilgjengelige både for utlendingsforvaltningen og for brukere.

Et forslag til slik systematisering av reglene har tidligere vært til høring hos aktuelle samarbeidspartnere. Forslaget ble utprøvd høsten 1996, og man arbeider nå med å trekke de nødvendige konklusjoner. Det tas sikte på å utvikle et databasert system som skal være til hjelp ved saksbehandlingen av enkeltsaker. Dette vil i første rekke bli utprøvd internt i UDI, men vil på et senere stadium bli gjort tilgjengelig også for andre deler av utlendingsforvaltningen.

Internasjonalt arbeid

UDI ser det som en vesentlig oppgave å utveksle informasjon med ut-

lendingsforvaltningen i andre land, blant annet med tanke på samordning av regler og praksis. Videre anses det av stor betydning å holde seg orientert om utviklingen i internasjonal flyktningpolitikk.

UDI deltar i nordisk samarbeid og i internasjonale fora, blant annet i regi av FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR), Europarådet, Intergovernmental Consultations on Asylum, Refugee and Migration Policies in Europe, North America and Australia (IGC) og International Aviation and Transport Association (IATA).

Schengen

Norge fikk observatørstatus i Schengen sammen med de øvrige nordiske land 01.05.96 og skrev under en samarbeidsavtale 19.12.96. Avtalen må godkjennes av de deltakende landene før den trer i kraft.

UDI har i 1996 deltatt i arbeidet med Norges forhold til Schengenavtalen. Foruten å ha bidratt med informasjon til Justisdepartementet og deltatt i nasjonale møter, har UDI vært representert i forhandlingsmøter og arbeidsgrupper i Brussel om personbevegelse, særlig om visumspørsmål.

Gjennomføring av Schengenkonvensjonen vil stille UDI overfor nye utfordringer, da avskaffelsen av personkontrollen på grensene mellom Schengenlandene forutsetter utstrakt visumsamarbeid og andre samordningstiltak mellom de samarbeidende landene.



Barn i mottak.
Tanum statlige mottak for asylsøkere

Drift av mottak med tilstrekkelig kapasitet og nøkternt, men tilfredsstillende tilbud

Dette hovedmålet innebærer blant annet at antall mottaksplasser skal tilpasses behovet. Mottak skal etableres og drives innenfor en nøktern kostnadsramme. De fleste mottakene er basert på selvhushold, det vil si at asylsøkerne og flyktningene selv står for innkjøp og tilbereding av mat. De øvrige mottakene har felleleshushold der beboerne serveres måltider i kantine eller spiserom.

Nedgang i antall mottaksplasser

I 1996 har antallet fast betalte mottaksplasser blitt redusert fra 2.019 ved årets begynnelse til 1.195 fordelt på 20 mottak ved utgangen av året. I

t tillegg til fast betalte plasser disponerte UDI 877 mottaksplasser der betaling først skjer ved bruk. UDI knytter til seg kommuner, organisasjoner og privatpersoner som driver de statlige mottakene.

Enslige mindreårige

Totalt ankom det 82 enslige mindreårige asylsøkere til Norge i 1996. Ved utgangen av året var det 51 enslige mindreårige under 18 år i mottak, mens 18 hadde fylt 18 år i mottaksperioden.

De fleste var i aldersgruppen 16-18 år. De yngste (under 7 år) kom oftest sammen med en følgeperson som var slektning eller en annen voksen person.

De fleste enslige mindreårige kom fra Somalia, Etiopia og Sri Lanka. I tillegg mottok Norge en enslig mindreårig overføringsflyktning. I 1996 ble det i større grad mulig å

bosette enslige mindreårige før oppholdstillatelse var gitt. Dette er med tanke på at man ønsker å korte ned tiden i statlig mottak for de enslige mindreårige, og så raskt som mulig la dem komme i en mer normal livssituasjon. Det ble derfor innført et særskilt tilskudd til kommunene ved bosetting av enslige mindreårige. Tilskuddet erstatter statsrefusjonsordningen for barnevernsutgifter og utbetales til og med det året barnet fyller 18 år. Tilskuddet var for 1996 satt til 80.000 kroner pr. barn pr. år. Det særskilte tilskuddet til kommunene vil sammen med refusjonsordningen til fylkeskommunene, legge til rette for at de enslige mindreårige kan gis et godt omsorgstilbud.

Spesialmottaket for enslige mindreårige på Sandvoll, Nesodden, ble nedlagt i 1996. Alle beboere, så nær som en, ble bosatt før mottaket ble lagt ned 15.09.96. Oppgavene og funksjonen som mottaket på Sandvoll

hadde, ble overført til Tanum i Bærum kommune. Dette mottaket er fortsatt transittmottak for asylsøkere.

Barn i mottak

Ved utgangen av 1996 var det 255 barn i mottak. Dette utgjorde 20 prosent av antall beboere. Størst var aldersgruppen 0-3 år med 106 barn.

Kapasitet og belegg i statlig mottak 1996

	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
Kapasitet	1.761	1.501	1.366	1.411
Belegg	1.406	1.277	1.234	1.291

Kapasitet er det totale antall plasser i mottakssystemet, mens belegg er det totale antall personer i mottakssystemet. Tallene gjelder den mandagen som ligger nærmest kvartals-skiftet.

Styringsdokumenter

UDI har i løpet av 1996 gjennomgått og revidert alle reglement og rundskriv som gjelder for drift av statlige mottak. Det viktigste dokumentet i denne sammenheng er "Reglement for drift av statlig mottak".

Reglementet foreligger nå i revidert form og trådte i kraft 01.09.96. Dette arbeidet har vært omfattende og har inkludert UDI sentralt og de fleste regionkontorer. UDIs Regionkontor Vest har hatt hovedansvaret for gjennomføring av revideringsarbeidet.

Beredskap

UDI videreutviklet både sentrale og regionale planer for masseankomster av flyktninger og asylsøkere i perioden. Øvelse Totex-96, en landsomfattende totalforsvarsøvelse hvor hele statsforvaltningen deltok, ble avholdt i januar og februar 1996. Gjennomføring av denne øvelsen ble blant annet lagt til grunn for UDIs arbeid med videreutvikling av beredskapsplanene. UDI har utviklet en sentral overordnet beredskapsplan, og regionkontorene har utviklet regionale operative planer som tar høyde for innkvartering av minst 50.000 flyktninger. Innkvarteringsberedskapen er basert på inngåelse av skriftlige avtaler eller intensjonsavtaler med driftsoperatører og kartlegging av potensielle beredskapsplasser regionalt.

Reell likestilling og gode forhold mellom nordmenn og innvandrere

Dette hovedmålet omfatter bosetting, likestillingsoppgaver, informasjonsarbeid og tiltak for å fremme gode forhold mellom innvandrere og nordmenn. Arbeid med tilbakevending av flyktninger hører også til dette hovedmålet. Tilbakevendingsprosjekter i forhold til bosniske flyktninger har vært vektlagt i 1996.

Rask og god bosetting

Målsettingen om rask og god bosetting innebærer at overføringsflyktninger og asylsøkere som får oppholdstillatelse på kollektivt grunnlag, skal bosettes så raskt som mulig. Bosettingen skal gi muligheter for utvikling og gode levevilkår. I tillegg skal den, for dem som har midlertidig oppholdstillatelse, gi et best mulig grunnlag for tilbakevending og etablering i hjemlandet igjen hvis forholdene ligger til rette for det.

Bosetting i 1996

1996 var året med færrest antall bosettinger i UDIs historie fordi det kom få asylsøkere. Det samlede antall bosatte i 1996 ble 2.513 personer fordelt på 1.758 flyktninger og 755 personer som kom på familiegjennforeningsgrunnlag. Totalt ble det bosatt personer i 203 av landets kommuner.¹ Vi viser også til vedlegg 2, tabellene 18 og 19.

Målsettingen om rask bosetting innebærer at alle flyktninger i mottak og med oppholdstillatelse skal være bosatt før det er gått seks måneder etter at oppholdstillatelse er gitt. UDI har ikke klart å nå denne målsettingen, men det har vært en markant prosentvis nedgang av personer som er i mottak i mer enn seks måneder etter at vedtak om oppholdstillatelse er fattet. I januar hadde 68 prosent av dem som ble bosatt, oppholdt seg mer enn seks måneder i mottak. I desember var andelen redusert til 41 prosent. UDI vil i 1997 arbeide for å nå målsettingen om bosetting innen seks måneder etter at oppholdstillatelse er gitt. Selv om antall flykt-

De seks største nasjonalitetsgruppene bosatt i 1996 (inkludert familiegjennforening)

Bosnia-Hercegovina	936
Irak	374
Somalia	342
Iran	210
Sri Lanka	196
Tidligere Jugoslavia	136

ninger som ble bosatt var betydelig lavere enn tidligere år, var antall nasjoner flyktningene kom fra ikke redusert i særlig grad. Det som betegnet bildet for 1996 var at det fra noen få nasjonalitetsgrupper ble bosatt et relativt stort antall flyktninger, mens det fra et stort antall nasjonalitetsgrupper ble bosatt færre enn ti flyktninger. De tre største nasjonalitetsgruppene var bosniere, irakere og somaliere. UDI har videreført bosettingsmønsteret fra 1995. Det vil si at

Frivillig tilbakevending

UDI videreførte i 1996 programmet for frivillig tilbakevending for flyktninger. Programmet skal legge til rette for at personer med asyl, oppholdstillatelse på humanitært grunnlag og personer med kollektiv beskyttelse skal kunne vende tilbake til hjemlandet på frivillig grunnlag. Etter at støtbeløpet ble hevet til 20.000 kroner pr. person pr. 12.04.96, var det en sterk økning i antall søknader om individuell støtte. Dette falt også sammen med at våren og sommeren gjorde det lettere å etablere seg i Bosnia-Hercegovina. Ved skoleårets slutt kom en ytterligere økning i antall bosniere som vendte tilbake. I løpet av det første fredsåret reiste 844 bosniere tilbake til hjemlandet etter 3-4 års eksil i Norge. Totalt reiste 925 personer tilbake til sine hjemland med tilbakevendingsstøtte. Nest etter bosniere var den største nasjonalitetsgruppen chilenerne (38). De øvrige reiste til Afghanistan, Eritrea, Kroatia, Iran, Irak, El Salvador, Somalia, Vietnam, Jugoslavia og Sør-Afrika.



Teater Spurv, Sandvika.
Bosnisk teatergruppe

¹ Antall bosatte gjelder pr. 06.01.97. Etterregistrering av familiegjennforente gjør at dette tallet kan bli noe høyere.

Valget i Bosnia-Hercegovina for flyktninger bosatt i Norge

Avholdelse av demokratiske og frie valg i Bosnia-Hercegovina var en del av Dayton-avtalen. Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, OSSE, fikk ansvaret for planlegging, forberedelse og gjennomføring. Bosniere i eksil kunne delta i valget etter visse kriterier, og OSSE inviterte til samarbeid med flyktningenes vertsland om gjennomføringen.

Norske myndigheter opprettet et valgkontor med ansvar for å planlegge og gjennomføre valgavviklingen. Kontoret ble administrativt tilknyttet UDI med en av UDIs ledere som prosjektleder. Faglig og formelt var kontoret underlagt OSSEs valgkommisjon. Kontakten med norske myndigheter ble ivare tatt av en rådgivningsgruppe under ledelse av Kommunal- og arbeidsdepartementet. Den Norske Helsingforskomité overvåket registrering og avvikling av valget.

Kontoret fikk egne lokaler på Lysaker i juni og ble avviklet etter valget i september. I den mest hektiske perioden hadde kontoret 12 medarbeidere hvorav 8 bosniere, og arbeidet krevde betydelig innsats fra UDIs EDB-kontor og distribusjonsapparat. Andre enheter i UDI var også involvert.

30. juni ble det holdt lokalvalg i Mostar. EU-administrasjonen og en egen valgkommisjon, sammensatt av representanter for partene i Mostar, stod for gjennomføringen. Valgkontoret bistod praktisk, og i samarbeid med Oslo kommune ble det tilrettelagt for at flyktninger fra Mostar kunne stemme i Oslo Rådhus. Ca. 1.200 avgav stemme, det vil si ca. 80 prosent av de stemmeberettigede flyktningene fra Mostar. Godt samarbeid med kommunene om reisearrangement og subsidiering av utgifter, var medvirkende til den høye valgdeltakelsen.

I forbindelse med valget 14. september skulle det holdes i alt 7 valg på ulike nivåer. I Norge ble valget

gjennomført ved stemmegivning pr. post. Den enkelte velger måtte først sjekke manntallet, registrere seg, søke om å få forhåndsstemme og be om å få tilsendt valgmateriell. Returnerte stemmesedler ble videregitt valgkommissjonen i Sarajevo for opptelling. Valgkontorets "grønne linje" gav informasjon om valgprosedyrer og manntall. Kontorets oppgaver bestod videre av velgerregistrering, behandling av søknader om endring i manntallet og administrering av selve postvalget.

På valgdagen var det ca. 8.200 potensielle velgere i Norge. Av 6.259 søkere fikk 6.149 godkjent søknad om å forhåndsstemme, og av disse avgav 5.775 personer stemme innen fristen. Det vil si at ca. 94 prosent av de registrerte faktisk avgav stemme. Ut fra den høye valgdeltakelsen og en administrativ synsvinkel vurderes avviklingen av valget i Norge som vellykket.

bosetting primært har skjedd i mindre og mellomstore kommuner for å begrense konsentrasjonen av flyktninger og innvandrere i og rundt de store byene.

Tilbakevending

UDIs arbeid med tilbakevending har i 1996 hovedsakelig dreid seg om administrering av programmet for frivillig tilbakevending for flyktninger og administrering av tilskuddsordningen for tilbakevendingstiltak og -prosjekter. I tillegg har informasjons- og opplæringsvirksomhet overfor flyktninger og kommuner blitt videreført. Dette har som regel skjedd i samarbeid med Flyktningerådets informasjons- og rådgivningsprosjekt, INCOR (Information and Counselling for Returnees), som er ett av prosjektene UDI støtter.

Tilbakevendingstiltak

Allerede i statsbudsjettet for 1994 ble det øremerket midler til tilbakevending. Bevilgningen ble betydelig styrket i 1995, og den ble opprett-

holdt på samme nivå i 1996. Midlene brukes både til individuell støtte og som tilskudd til særskilte tilbakevendingstiltak. Hensikten med tilskuddsordningen er å stimulere til utvikling og utprøving av tiltak som har som mål å forberede flyktningene på en eventuell tilbakevending til hjemlandet når forholdene ligger til rette for det. De prioriterte områdene i 1996 var informasjonstiltak, opplærings- og kvalifiseringstiltak, kompetanseutvikling (spesielt rettet mot gjenoppbygging av hjemlandet), forsørings- og demokratibyggingsstiltak og tiltak som ivaretok flyktningenes bakgrunn og kultur. Som i tidligere år skulle tiltak for barn, unge og kvinner vies spesiell oppmerksomhet. I løpet av den tiden ordningen har eksistert har UDI behandlet over 200 søknader om støtte til tiltak og prosjekter. Ved årets utgang var ca. 30 prosjekter avsluttet, mens ca. 40 prosjekter var i gang. Det ble foretatt en evaluering av et utvalg prosjekter, og det ble laget en prosjekt-katalog som viser hvilke prosjekter som har fått støtte.

Distribusjon av "Repatriation Information Reports" (RIR-rapportene) fra FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)

UNHCR begynte i 1996 å utgi månedlige rapporter over kommuner i Bosnia. Rapportene legges ut på Internett. UNHCR i Stockholm redigerer dem til samlerapporter og videregirer dem på e-mail. UDI har ansvaret for videreformidling i Norge. Norsk, engelsk og bosnisk utgave videreformidles i papirkopier til flyktningkonsulenter rundt omkring i landet, som igjen informerer bosnierne, muntlig og skriftlig.

Styrking av arbeidet med likestilling for innvandrere

Færre ankamster av asylsøkere og mindre bosetting i 1995 og 1996 har gitt UDI anledning til å øke satsingen på de viktige likestillingsoppgavene. Nyere forskningsresultater viser at det er en dårligere levekårsutvikling for innvandrere enn for den øvrige befolkningen. I storbyene,



*Heldagskvalifisering i norsk og praktiske fag, Bærum kommune.
Fra venstre: Sarwari Begum, Pakistan, Sultant Babay, Iran-Kurdistan
og Mikiko Yoshida, Japan*

spesielt i Oslo, har man sett at sosiale skiller sammenfaller med etnisk bakgrunn. Dette gir seg blant annet utslag i økende grad av segregering på boligmarkedet, vanskeligheter med å få fotfeste i arbeidslivet og generelt mindre deltakelse på ulike samfunnsarenaer enn innvandreneres andel av befolkningen skulle tilsi. Mange mener at det er blitt vanskeligere å være innvandrere i Norge de ti siste årene. Fremmedfiendtlighet kan skape vanskeligheter for likestillingsarbeidet, og forringer livskvaliteten til den som rammes. Dette reiser spørsmålet om forholdet mellom minoriteter og majoritetssamfunnet generelt, og om hvordan samfunnet ønsker å håndtere det nye mangfoldet i livsstiler, levekår og verdivalg. Det stiller det norske samfunnet på prøve når det gjelder å finne løsninger som i utgangspunktet skal ivareta

hele befolkningens interesser og behov.

Blant annet på bakgrunn av den bekymringsfulle utviklingen er det nedlagt et vesentlig arbeid med å utforme UDIs strategier for en økt satsing på likestillingsfeltet. Regionkontorene har fått anledning til å arbeide mer konkret med disse oppgavene, fordi mottaks- og bosettingsarbeidet krever mindre ressurser enn tidligere.

Ny stortingsmelding om innvandring og det flerkulturelle Norge

UDI har bidratt via Kommunal- og arbeidsdepartementet som premissleverandør til regjeringens nye stortingsmelding om innvandring og det flerkulturelle Norge. Bidragene har

spesielt omhandlet emnene arbeid mot rasisme og diskriminering, informasjon og holdningsskapende virksomhet og spørsmål om forholdet mellom utlendingskontroll, innvandringsregulering og integreringshensyn.

Deltakelse i Europarådet

UDI har tidligere deltatt i en ekspertgruppe under Europarådet, som har arbeidet med praktiske likestillings-spørsmål for innvandrere i Europa. Arbeidet har bestått i å utveksle erfaringer og gjøre de ulike medlemslandene kjent med prosjekter og tiltak som er igangsatt på feltet. Denne gruppen avsluttet arbeidet i 1996, men en videreføring skjer i en nyopprettet ekspertgruppe "Specialist Group on Integration and Community Relations", der UDI igjen representerer Norge og Norden. Prosjektet denne gruppen vil arbeide med, har tittelen "Tension and tolerance, building better integrated communities across Europe". Gjennom denne type internasjonalt arbeid får UDI verdifulle impulser fra det øvrige Europa, innsatsen i Norge settes inn i et større perspektiv, og det gir muligheter til å delta aktivt i diskusjoner og erfaringsutveksling.

UDIs direktør er Norges representant i "The European Commission against Racism and Intolerance" (ECRI) under Europarådet. ECRI ble etablert etter toppmøtet i Wien i 1993 og er en satsing innenfor Europarådets arbeid mot rasisme, fremmedfiendtlighet, intoleranse og antisemittisme.

Dialog med kommunene

Regionkontorene har i flere år ført en løpende dialog med bosettingskommunene gjennom regelmessige kommunebesøk. Dette arbeidet er i løpet av 1996 blitt mer systematisert. I januar 1996 bad Kommunal- og arbeidsdepartementet UDI om å utarbeide en plan for formidling av kunnskaper og informasjon til departementet om det praktiske arbeidet med integrering av innvandrere i kommunene. Som et ledd i utvikling-

en av en slik plan har UDI utarbeidet en samtaleguide, som regionkontorene bruker i møtene med kommunene. Målsettingen med møtene er å få systematisk informasjon og vurdering av flyktning- og innvandrersarbeidet i kommunene, med hovedvekt på de tre prioriterte områdene utdanning, kvalifisering og arbeid, rasisme, diskriminering og holdningsskapende arbeid samt tilbakevending. Møtene brukes også til å formidle innvandringspolitikken og til å spre erfaringer.

I 1996 har regionkontorene gjennomført 60 møter etter et slikt opplegg. Deltakere på møtene har blant andre vært ordførere, rådmenn, etatsledere og saksbehandlere. Kommunene har uttrykt stor interesse for disse møtene. Gjennomgående kan møtene karakteriseres som vellykkede. Kommunene har fått anledning til å ta opp problemstillinger knyttet til ulike temaområder og har fått innspill til nye framgangsmåter og løsninger. Gjennom møtene har UDI også fått kjennskap til vellykkede tiltak og prosjekter.

I dette arbeidet har UDI engasjert FAFO til å bistå med å videreutvikle et system for rapportering fra regionkontorene via UDI sentralt til departementet.

Utviklingen av en planmessig dialog med kommunene vil være hovedpillaren i UDIs satsing på likestillingsarbeidet i årene framover. Systematisk kunnskapsformidling til departementet om iverksetting av innvandringspolitikken lokalt kan gjøre det lettere å "se hvor skoen trykker" og bidra til raskere å sette aktuelle spørsmål på den politiske dagsorden.

Arbeid mot fremmedfiendtlighet, rasisme og diskriminering i lokalsamfunnet

Det er et mål for staten å motvirke rasisme og fremmedfiendtlighet og fremme et godt og trygt fellesskap for alle. Utfordringene handler både om å skape fredelig sameksistens og like muligheter for deltakelse. Dette innebærer at arbeidet mot rasisme og diskriminering må sees i sammen-

heng med arbeidet for økt samfunnsdeltakelse og økt samhandling mellom ulike befolkningsgrupper. Holdningsskapende arbeid inngår som en del av dette arbeidet. Dette er oppgaver som går på tvers av sektorene, og der UDI har et særlig ansvar.

UDI har i økende grad lagt vekt på at dette arbeidet forankres i lokalsamfunnene, og at det blir integrert som en naturlig del av kommunenes ordinære virksomhet. Betydningen av tverrsektorielt arbeid har også vært vektlagt.

I møter med kommunene (se foregående avsnitt om dialog med kommunene) har regionkontorene satt arbeidet mot rasisme og diskriminering på dagsorden. Det er innledet en dialog med kommunene for å øke bevisstheten om innvandrernes situasjon i den enkelte kommune, også i forhold til rasisme og fremmedfiendtlighet.

På denne måten kan kommunen bedre danne seg et realistisk bilde av situasjonen, og således vurdere hvordan arbeidet framover bør prioriteres. Gjennom slik kontakt sprer regionkontorene kunnskap og erfaringer mellom kommunene.

Regionkontorene tilbyr også seminarer for kommuner og andre for å bidra til økt kunnskap og kompetanse. Blant annet som resultat av denne dialogen har nye kommuner igangsatt utarbeiding av handlingsplaner for å integrere målrettet holdningsskapende arbeid i kommunenes øvrige virksomheter (andre kommuner har gjort dette tidligere). Noe av dette arbeidet er blitt understøttet økonomisk med tilskuddsmidler fra UDI sentralt.

UDI har et ansvar for å følge med i utviklingen på feltet rasisme og diskriminering på nasjonalt nivå. UDI har også bidratt aktivt i utarbeidelsen av Kommunal- og arbeidsdepartementets reviderte "Handlingsplan mot rasisme og diskriminering", som forventes å komme våren 1997 etter at den nye stortingsmeldingen er lagt fram.

Tverrfaglig veiledningstjeneste

UDI opprettet i 1995/96 Tverrfaglig

veiledningstjeneste i lokalt arbeid mot rasisme og fremmedfiendtlighet. Veiledningstjenesten består av 20 ressurspersoner som representerer en bredde i kompetanse og erfaringer. Det er første gang i Norge at fagpersoner fra ulike områder føres sammen på denne måten, og veiledningstjenesten er også unik i europeisk sammenheng. Veiledningstjenesten skal stille kunnskaper til rådighet for kommuner og representanter for lokalsamfunnene som ønsker råd og veiledning. Dette gjelder i forebyggende antirasistisk samfunnsarbeid og i akutte konfliktsituasjoner der fremmedfiendtlighet, rasistisk motivert vold, trakassering eller sjikane synes å være blant problemene. En av årsakene til at tjenesten er opprettet, er at det er behov for profesjonell bistand når konfliktsituasjoner skal håndteres lokalt. UDI har distribuert en brosjyre om veiledningstjenesten i et stort antall eksemplarer.

Flere kommuner har benyttet seg av veiledningstjenesten for å få bistand i konfliktløsning og for å analysere konflikter. UDI sentralt og regionkontorene har også benyttet seg av veiledningstjenesten både i forbindelse med konferanser og seminarer om erfaringsformidling og i planleggingsarbeid. Medlemmer av veiledningstjenesten er i utstrakt grad benyttet til foredragsvirksomhet.

Holdningsskapende informasjonsarbeid

Målet for det holdningsskapende informasjonsarbeidet i UDI er å skape toleranse og motvirke fordommer, og å øke kunnskapen om innvandrere i befolkningen. Det holdningsskapende informasjonsarbeidet i UDI består av flere elementer. UDIs nettverksarbeid, inkludert kursvirksomhet og samarbeid med frivillige organisasjoner, utarbeiding av skriftlig faktainformasjon og tildeling av støtte til lokalt opplysningsarbeid, inngår i dette arbeidet. Alle disse elementene sees i sammenheng og anvendes i en samlet strategi, den såkalte UDIs nettverksstrategi. I tillegg til dette kommer blant annet arbeidet med oppfølging av kampanjen "Ungdom mot rasisme '95".



"Det er et mål for staten å motvirke rasisme og fremmedfiendtlighet og fremme et godt og trygt fellesskap for alle."

Arbeidet med UDIs nettverksstrategi innebærer at eksisterende sosiale nettverk, for eksempel organisasjoner og andre grupper i lokalsamfunnet, aktiviseres i informasjonsarbeidet. Dette bygger på en forståelse om at holdningsendringer ikke skapes alene ved å satse på tradisjonelt informasjonsmaterieell og arbeid overfor mediene. Nøkkelpersoner i nærmiljøet og i det frivillige organisasjonslivet skoleres og kan dermed delta aktivt i holdningsdannelsen lokalt. Det ene utelukker imidlertid ikke det andre. Det er også viktig å få til et samspill mellom den informasjonen som utveksles mellom menneskene og informasjonsstrømmen gjennom massemedia.

Kursvirksomhet

UDIs kursvirksomhet er et viktig ledd i arbeidet med nettverksstrategien. Målet med kursene er å skolere nøkkelpersoner i de frivillige organisasjoner til å ta i bruk nettverksstrategien i organisasjonenes eget informasjonsarbeid. Målet er også å tilføre organisasjonene informasjon om innvandrere, flyktninger og politikken på dette området. Hensikten er at organisasjonene tar initiativ til akti-

viteter lokalt. De siste årene har UDI holdt fem kurs hvert år i samarbeid med frivillige organisasjoner. I 1996 ble det avholdt kurs med Barne- og ungdomsrådene i Vestfold og Akershus, Norsk Folkehjelp og ett i samarbeid med Lier kommune og lokale organisasjoner.

Revidering av skriftlig fak-tainformasjon

Noen av informasjonsbrosjyrene og -heftene som UDI har utarbeidet, brukes også i det holdningsskapende arbeidet. Løpeseddelen "Hva får asylsøkere, flyktninger og innvandrere?" og heftet "Flyktninger i Norge, myter - fakta - følelser", som er et undervisningsopplegg for videregående skoler, ble revidert i 1996 og trykket på nytt i henholdsvis 10.000 og 7.000 eksemplarer.

Støtteordningen

"Støtte til holdningsskapende opplysningsarbeid for å skape gode forhold mellom innvandrere og nordmenn" er en tilskuddsordning som UDI har administrert i flere år. Ordningen er et viktig ledd i arbeidet med nettverksstrategien og det hold-

ningsskapende informasjonsarbeidet. En prioritert gruppe i 1996 var deltakere i UDIs skoleringsvirksomhet og organisasjoner som hadde utarbeidet handlingsplaner for gode forhold mellom innvandrere og nordmenn. Andre prioriterte områder var ungdom, skole og bomiljø. I 1996 var støttebeløpet 3,2 millioner kroner totalt. UDI mottok ca. 250 søknader om støtte fra organisasjoner, institusjoner, grupper og enkeltpersoner, med en søkesum på 18 millioner kroner. Om lag 70 tiltak fikk støtte.

Oppfølging av "Ungdom mot rasisme '95".

Denne kampanjen var den norske delen av Europarådets ungdomskampanje mot rasisme, fremmedfrykt, antisemittisme og intoleranse. Kampanjen var også kjent under navnet "All different, all equal". Kampanjen ble styrt av en kampanjekomite på nasjonalt nivå, der UDI var observatør. Det meste av kampanjens budsjett ble kanalisert via UDI. Ett av de viktigste tiltakene i 1996 var oppfølging og avslutning av idébanken, der ungdom kunne søke støtte til antirasistiske aktiviteter. Kampanjen ble avsluttet våren 1996.

UDIs arbeid opptar mediene og folk flest

Medieoppmerksomheten rundt flyktning- og innvandrerspørsmål har vært stor de siste ti årene. Helt siden UDI ble opprettet i 1988, har Informasjonskontoret hatt faste medarbeidere som skal yte service overfor pressen, og se til at fakta og statistikker er tilgjengelig for allmennheten.

Saker som har vært i fokus det siste året, er blant annet tilbakevending. Pressen har formidlet en rekke positive historier om familier som har reist tilbake til Bosnia-Hercegovina. Enkelt saker som handler om hvorvidt mennesker skal få opphold i Norge eller ikke, engasjerer også mediene. I slike saker er pågangen fra pressen stor. I mange år har UDI vært opptatt av medienes dekning av saker der innvandrere er involvert. Av den grunn har UDI gitt støtte til etterutdanning for journalister i regi av Institutt for journalistikk.

Informasjon og holdningsskapende arbeid

Informasjon og holdningsskapende arbeid er de viktigste elementer i arbeidet for økt kunnskap og toleranse. Resultater fra kommunevalget høsten 1995 og flere holdningsundersøkelser kan tyde på en økning i negative holdninger i den norske befolkningen i forhold til innvandring og personer med innvandrerbakgrunn. Økt kunnskap og toleranse oppnås mer effektivt ved samhandling mellom befolkningsgrupper. Det må skapes arenaer for slik dialog, først og fremst gjennom lokale møtesteder.

UDI har i sitt holdningsskapende informasjonsarbeid hatt som mål å nå barn og ungdom ved å støtte og prioritere aktiviteter rettet mot dem, direkte og gjennom ungdomsorganisasjonene. Det er på lokale møtesteder som for eksempel skole, fritidsklubber og i nærmiljøorganisasjoner barn og ungdom befinner seg.

UDI har prøvd ut og står bak en rekke metode- og holdningsskapende prosjekter de siste årene, blant annet kan følgende nevnes:

● **Culture Awareness/Understanding Muslim Culture** er et kurs som har som mål å gi en dyper innsikt og praktisk kjennskap til muslimsk livsstil.

Det er mange muslimer blant innvandrere og flyktninger som har kommet til Norge siden 70-tallet. Den generelle mangel på kunnskap og forståelse for muslimsk religion og kultur er ofte en kilde til spenning og misforståelser. Det er viktig at de som arbeider med muslimske grupper, eller har ansvar for å legge til rette tiltak for disse gruppene, er i stand til å sette seg inn i deres situasjon. Kurset er beregnet på alle som arbeider med integrering, eller som i sitt arbeid har ansvar for å legge til rette et tjenestetilbud for muslimer. Kurset er også av spesiell verdi for dem som arbeider for likestil-

ling og som ønsker å øke deltakelsen fra etniske minoriteter i sin organisasjon.

Følgende temaer ble tatt opp på kurset som ble avholdt i november 1996 på Ulstein Kloster, nord for Stavanger, i regi av Stavanger Internasjonale kultursenter:

- Holdninger og fordommer
- Islam i Vesten
- Muslimer i Norge
- Tro og praksis
- Religiøse seremonier og festivaler
- Familie og kultur
- Moskéen i samfunnet
- Samarbeid med lokalsamfunnet
- Tro møter tro

● **Hjem og skole** er et prosjekt rettet mot innvandrerforeldre og spesielt mødre. Prosjektet går ut på å gi foreldre med lite skolegang fra hjemlandet en innføring i norsk skolekultur slik at de bedre kan forstå barnas skolehverdag og således bli aktivt deltakende i skole og fritid til støtte for sine barn.

● **Toleranseprosjektet.** "Harold Hare og Shalaimysteriet" er et prosjekt i regi av Justisdepartementet som UDI har vært med på å støtte. Målet er at alle barn i femteklasse skal få trene på å kjenne igjen og å løse konflikter i trygge og kunstneriske rammer. Metoden som er brukt her er forumteater-teknikken. Prosjektet foregår ofte som et samarbeid mellom den lokale politietaten og en lokal teatergruppe. Politiet, kommuner og fylkeskommuner står sentralt i utviklingen av prosjektet lokalt.

I tillegg til barna er både foreldre og lærere målgrupper for prosjektet. Lærerne får besøk av representanter fra prosjektet (politiet og en skuespiller) hvor de får informasjon om prosjektet og stykket. Foreldrene får besøk av politiet samme dag som barna har sett stykket. Temaet for dette foreldremøtet er den påvirkning foreldre har på barna gjennom sine handlinger, og at de virker sterkere enn foraninger. UDI får stadig henvendelser fra lensmenn og politietater over hele landet som ønsker å starte dette prosjektet.



Muslimske jenter deltar i Koran-undervisning i moskéen Jamaat-e-Ahl-e-Sunnah, Oslo

Hensikten er å heve kompetansen blant journalister omkring flyktning- og innvandrerspørsmål.

I 1996 støttet UDI et to dagers seminar i regi av Norsk Journalistlag der norske mediers dekning av innvandrersaker ble satt på dagsorden. For første gang fokuserte norske journalister på sin egen rolle i forhold til minoriteter. Medienes dekning i saker hvor etniske minoriteter er berørt, og mediens rekruttering av innvandrere til redaksjonene, skapte debatt. Forut for seminaret hadde UDI finansiert en kartlegging rundt disse spørsmålene, og resultatene ble lagt fram på seminaret.

Ett av oppfølgingspunktene fra seminaret er en "veiviser" som UDI også gir økonomisk støtte til. Den skal være til hjelp for journalister i et flerkulturelt samfunn. Videre skal problemstillinger fra seminaret drøftes på et etterutdanningskurs for journalister ved Institutt for journalistikk i 1997. UDI hadde en sentral rolle også i initieringen av disse prosjektene.

Pressestipendiet som gis journalister med interesse for å fordype seg i spørsmål om flyktning- og innvandringspolitikken, ble gjort permanent fra og med 1996. Det innebærer at Institutt for journalistikk skal dele ut to stipend årlig, hvert på 20.000 kroner, for journalister som ønsker å fordype seg i temaer knyttet til UDIs fagfelt.

Kompetanseheving i offentlig sektor

Prosjektet "Norge som flerkulturelt samfunn" har hatt som mål å heve kompetansen hos offentlige ansatte som etter hvert skal forholde seg til en stadig mer sammensatt befolkning kulturelt og sosialt. Slik kompetanseheving er ett av flere virkemidler som kan bidra til likestilling ved at minoriteter sikres det samme tilbud som majoriteten.

En viktig del av prosjektet var utgivelsen av boka "Norge som flerkulturelt samfunn - et undervisningsopplegg" i 1995. Boka ble laget som et hjelpemiddel ved videreutdanning

av sosial- og helsepersonell, lærere, politiet og journalister. Målgruppen var lærere ved høyskolene og de videregående skolene.

Som et ledd i kompetansehevingen har en prosjektgruppe fra fem høyskoler utviklet et studium for videreutdanning kalt "Flerkulturell forståelse". Studiet er på 20 vektall. Studiet vil kunne tas dels som fjernundervisning, og det settes trolig i gang høsten 1997, blant annet ved høyskolene i Oslo og Finnmark. Parallelt med utviklingen av videreutdanningsstudiet har det også vært arbeidet for å få integrert flerkulturell forståelse i læreplanene innenfor grunnutdanningen i de profesjonene som er knyttet til prosjektet.

Også andre høyskoler har vist interesse og initiativ på området, og UDI har gitt støtte til videreutdanningstilbud i flerkulturelt arbeid ved Høyskolen i Agder og Høyskolen i Telemark i 1996. I tillegg har UDI støttet andre utviklingsprosjekter på dette feltet gjennom året, blant annet Høyskolen i Bergen, som gjennom konferansen "Flerkulturell kompetanse - en ressurs for morgendagens samfunn" tok initiativ til et internordisk prosjekt for å utvikle nye undervisningsopplegg for grunnskolen på bakgrunn av flerkulturelle og migrasjonspedagogiske problemstillinger.

Integreringstilskudd

Ved bosetting av flyktninger mottar kommunene et rammetilskudd, integreringstilskuddet.

Tilskuddet utbetales i bosettingsåret og de fire påfølgende år. I 1996 var tilskuddet på 65.000 kroner for første og annet år, og 50.000 kroner for de siste tre årene, til sammen 280.000 kroner for hele perioden. For personer over 60 år utbetales det i tillegg et engangstilskudd i bosettingsåret på 100.000 kroner. Etter søknad kan det innvilges et ekstra engangstilskudd for bosetting av personer med kjente funksjonshemninger på 100.000 kroner. Det kan også søkes om ytterligere tilskudd for funksjonshemmede.

Integreringstilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter i bosettingsåret og de fire påfølgende år blant annet til sosialhjelp, sosialkontortjenester, barnevernstjenester, innvander- og flyktningkontortjenester, tolketjenester, bolig- og administrasjonstjenester, sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering, arbeidstrening, barnehagetjenester samt kultur- og ungdomstiltak.

I 1996 ble det utbetalt integreringstilskudd år 1 for 229 millioner kroner, integreringstilskudd år 2-5 for 1.277 millioner kroner og tilskudd for eldre og funksjonshemmede for 62 millioner kroner, til sammen 1.568 millioner kroner.

Andre tilskuddsordninger

I 1996 ble det fordelt ca. 29 millioner kroner over fem ulike tilskuddsordninger innenfor likestillingsarbeidet.

Informasjon til eldre innvandrere og flyktninger

UDI har i 1996 utarbeidet manus til et hefte om eldre, som gir opplysninger om hvordan det er å være gammel i Norge. Heftet er sektorovergripende og tar blant annet for seg hjemmehjelp og hjemmesykepleie, trygder og pensjoner. Informasjonen retter seg mot eldre innvandrere og flyktninger. I tidligere kartlegginger har det framkommet stort behov for informasjon til denne gruppen. Stoffet er innhentet fra mange forskjellige instanser, bearbeidet og popularisert, slik at denne målgruppen bedre skal kunne orientere seg i det norske samfunn og gjøre bruk av de ordningene som gjelder for dem. Heftet vil bli utgitt på norsk, engelsk, bosnisk, urdu og vietnamesisk i 1997.

Dette er det 6. heftet i hefteserien "Til deg som er innvanderer i Norge", som tar for seg temaene bolig, utdanning, familie - barn og eldre, arbeid og lov og rett i Norge.



Fritidsaktiviteter ved Gamle Oslo Aktivitetshus

Til kommunenes arbeid med innvandrere ble det fordelt ca. 11,9 millioner kroner. Ordningen skal bidra til nødvendige likestillingstiltak som faller utenfor det ordinære kommunale tjenestetilbudet. Ordningen benyttes blant annet til tiltak med sikte på økt samhandling mellom innvandrere og den øvrige befolkning, ulike former for kulturaktiviteter og tiltak knyttet til statlige satsingsområder. Ordningen administreres av regionkontorene.

Det ble fordelt ca. 5,1 millioner kroner til **landsdekkende organisasjoner** som arbeider mot rasisme og diskriminering, fremmer samarbeid mellom innvandrere på landsbasis, er brobyggere i forhold til befolkningen for øvrig eller ivaretar innvandrers rettigheter. Det ble blant annet gitt støtte til Antirasistisk Senter, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), Selvhjelp for innvandrere og flyktninger, Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD), Innvandrernes Landsorganisasjon (INLO) og MiRA Senteret. Arbeidet med tilskuddsordningen gir UDI gode muligheter til kontakt og dialog for å få kunnskap om hva ulike innvandremiljøer er opptatt av. Ordningen administreres av UDI sentralt.

Til **lokale innvandrersorganisasjoner og innvandrerstyrte aktiviteter** ble det fordelt ca. 6,6 millioner kroner. Hensikten med ordningen er å bidra til å styrke innvandrernes muligheter til likeverdig deltakelse i lokalsamfunnet. Det kan skje ved blant annet å organisere seg for å fremme sine interesser og engasjere seg i lokale aktiviteter på linje med andre grupper. Ordningen bidrar til at det finnes et relativt mangfoldig organisasjonsliv blant innvandrere, som kan være utgangspunkt for bredere samfunnsdeltakelse. Fra og med 1997 administreres ordningen av fylkeskommunene etter en prøveperiode der dels fylkeskommuner, dels kommuner fordelte midlene. Tidligere ble ordningen administrert av kommunene alene.

Til **holdningsskapende opplysningsarbeid** ble det fordelt ca. 3,2 millioner kroner. (Se nærmere omtale under "Støtteordningen", side 18.)

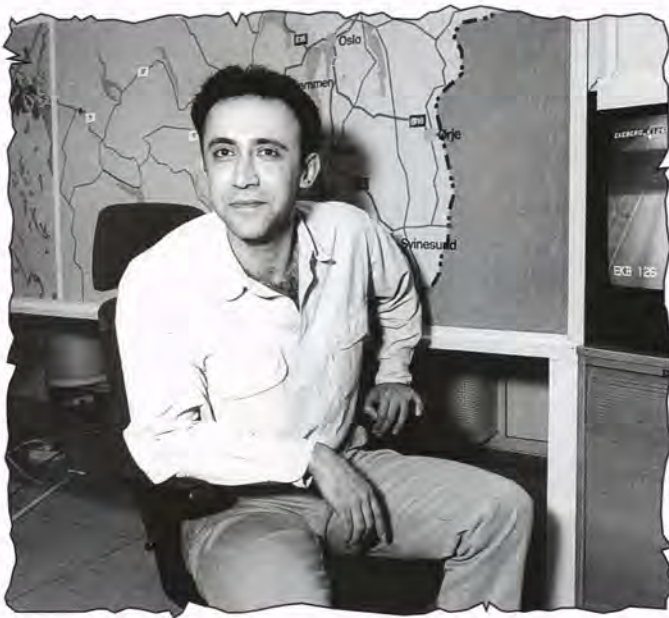
Det ble også gitt støtte til **forsøks- og utviklingstiltak**. Ordningen er ett av UDIs sentrale virkemidler i likestillingsarbeidet. Hensikten er å prøve ut nye metoder i innvandrerarbeidet og fremme ny kunnskap som blant annet kan gi bedre grunnlag for

utforming av innvandringspolitikken, samt kunnskaps- og erfaringsspredning. Satsingsområdene varierer noe fra år til år i samsvar med statlige prioriteringer på feltet. Til sammen 2,2 millioner kroner ble fordelt på 16 prosjekter, hvorav 8 innenfor feltet "arbeid, kvalifisering, utdanning". De fleste av disse ble finansiert sammen med arbeidsmarkedsetaten. To store tre-årige prosjekter ble avsluttet i 1996:

"Brukererfaring i det kommunale flyktningarbeidet" (SINTEF/IFIM) og "Bosniske flyktningbarn i Norge" (Senter for krisepsykologi). I 1996 har UDI styrket arbeidet med erfaringsformidling fra prosjektene, og det vil bli utgitt et eget hefte med oversikt over prosjekter støttet i perioden 1993-96 sammen med en historisk gjennomgang av støtteordningen.

I 1996 foretok UDI en samlet gjennomgang av de fem tilskuddsordningene, som er omtalt her under "Andre tilskuddsordninger".

Formålet var blant annet å vurdere om ordningene har virket etter hensikten, samt å tydeliggjøre formålene med dem. I hovedsak viste gjennomgangen god måloppnåelse for alle ordningene, men det er også behov for justeringer og tilpasninger over år.



Siamak Vafa, Iran. Ingeniør ved Vegtrafikksentralen, Statens vegvesen

Utdanning, kvalifisering og arbeid

Fra august 1995 til august 1996 falt den registrerte arbeidsløsheten blant innvandrere fra 14,1 til 13,3 prosent (for hele befolkningen fra 5,2 til 4,5 prosent). Nedgangen i ledigheten var størst for mannlige innvandrere fra Afrika, Asia og Latin-Amerika. Selv om ledigheten har gått ned for ikke-vestlige innvandrere, er ledigheten i denne gruppen likevel mer enn fire ganger så høy som for norskfødte og vestlige innvandrere. Den høyest registrerte ledigheten er blant menn fra Afrika, med 25,8 prosent uten arbeid.

UDI samarbeider med sektormyndigheter og organisasjoner for å bedre innvandreres tilgang til og integrering i arbeidslivet. UDI sentralt har i 1996 fortsatt sine jevnlige møter med Arbeidsdirektoratet. UDI har også samarbeidet med partene i arbeidslivet, blant annet gjennom Kontaktforum mellom myndighetene og arbeidslivets parter. Medlemmer i Kontaktforum gjennomførte i 1996 en studietur til London for å øke kunnskapsnivået om problemstillinger knyttet til rekruttering av innvandrere og organisasjonenes og næ-

ringslivets rolle i dette arbeidet. Målet var også å få inspirasjon til tiltak som kan bedre innvandreres rekrutterings- og arbeidsmuligheter i Norge. Oppfølgingen av studieturen har blant annet vært å vurdere tiltak som kan egne seg for norske forhold. Arbeidet er et ledd i UDIs oppfølging av regjeringens "Handlingsplan for bedre bruk av innvandernes kompetanse".

Kommunal- og arbeidsdepartementet la i april 1996 fram en ny evaluering av oppfølging av regjeringens "Handlingsplan for bedre bruk av innvandernes kompetanse" (den første evalueringen kom i august 1994). Den nye evalueringen viste at styrket rekruttering til offentlig og privat sektor og bedre godkjenningsordninger fortsatt vil være satsingsområder. UDI følger også opp handlingsplanen ved at regionkontorene arbeider med å få til et bedre og mer formalisert samarbeid mellom arbeidsmarkedsmyndigheter, utdanningsmyndigheter og arbeidslivets parter på fylkesnivå. Det er gjennomført en rekke møter og seminarer med deltakere fra kommuner, arbeidsmarkeds-etaten og skolesektoren. UDI har i samarbeid med Kommunenes Sen-

tralforbund og Norsk Kommuneforbund innhentet kunnskap om erfaringer med rekruttering av innvandrere i kommunal sektor. Dette arbeidet er et ledd i oppfølgingen av handlingsplanen. Også her ser det ut til at UDIs initiativ bidrar til å inspirere og engasjere andre, i tråd med UDIs mål og ønsker.

Tolk

Kvalitetssikring av tolketjenester ved offentlig tjenesteyting er et sentralt satsingsområde i UDI. Mesteparten av innsatsen i 1996 har således vært rettet mot forberedelse av autorisasjonsordningen og utdanningstilbudet for tolker ved høyskoler.

I påvente av at autorisasjonsordningen for tolker skal vedtas i statsråd, har arbeidet med autorisasjonsprøven blitt videreført. Erfaringene fra forsøksprøven i 1995 gav grunnlaget for planlegging av en prøve i tre nye språk, fransk, persisk og russisk. Prøven ble kunngjort sommeren 1996, og ved fristens utløp var det 97 påmeldte.

I løpet av sommeren utarbeidet språkeksperter den skriftlige delen av tolkeprøven. For den muntlige prøven ble det laget rollespill og taler (monologer) på norsk og på fremmedspråk samt et stort utvalg av spørsmål om tolkeetikk. De fleste sensorene hadde tilknytning til universitetet i Oslo, og hver prøvenemnd bestod av en person med norsk og en med fremmedspråket som morsmål. For å sikre et mest mulig ensartet nivå på alle språk, ble det holdt felles sensormøter både under utarbeiding av oppgaver og bedømming av prøven.

Den skriftlige prøven ble holdt i oktober. Av 97 kandidater møtte 54 opp. 16 bestod den skriftlige prøven. Disse kandidatene ble innkalt til muntlig prøve, og seks av dem bestod denne prøven.

I alt er det nå 17 tolker som har bestått autorisasjonsprøven. Disse tolkene kan søke Kommunal- og arbeidsdepartementet om bevilging som statsautorisert tolk når ordningen blir opprettet. Prosjektet med au-

Erfaringsformidling av Forsøks- og utviklingsprosjekter (FoU-prosjekter)

UDI arrangerte for første gang i 1996 en erfaringsformidlingskonferanse for å bringe sammen prosjekter som hadde fått FoU-midler innenfor "arbeid, kvalifisering, utdanning". Hensikten var å informere og inspirere aktuelle prosjektledere, relevante fagmyndigheter og forskningsmiljøer. Med utgangspunkt i prosjektene tok man opp konkrete problemstillinger, som for eksempel ulike metoder for veiledning og formidling av arbeidsøkere, arbeid overfor arbeidsgivere og næringslivet og synlige og usynlige barrierer ved ansettelser. Dette initiativet ble meget godt mottatt av deltakerne, og UDI vil i framtiden arrangere lignende samlinger innenfor andre temaområder.

FoU-prosjekter innenfor "arbeid, kvalifisering, utdanning"

● To prosjekter i arbeidsmarkedsetaten, finansiert av Arbeidsdirektoratet og UDI, har som mål å finne konkrete metoder som kan bidra til å rekruttere innvandrere i arbeidslivet:

"Arbeid for flyktninger i Nord-Trøndelag" ved Fylkesarbeidskontoret i Nord-Trøndelag ser på hvordan man bedre kan dra nytte av den kompetansen som flyktninger og innvandrere med høy utdanning representerer. En holdningsundersøkelse er brukt som "døråpner" for å innlede samarbeid med bedrifter om målgruppen, samtidig som det er en tett oppfølging av bruken av arbeidsmarkedsetatens tiltak.

"Arbeidsformidling av innvandrere i Larvik" ved Arbeidskontoret i Larvik tar utgangspunkt i innvandrere som er svakt stilt i arbeidsmarkedet. Målet er å utvikle og ta i bruk konkrete metoder som kan brukes i kommunens og arbeidskontorets daglige arbeid.

Begge prosjektene skal videreføres i 1997. Det er så langt oppnådd gode resultater som UDI ønsker å spre til flere kommuner og etater.

● "Etablererprogram for fremmedspråklige" ledes av Quintino da Fonseca, og det er finansiert av Arbeidsdirektoratet og UDI. Målet er å utarbeide og prøve ut et etablererkurs i Oslo, rettet mot innvandrere med høy utdanning som ønsker å etablere egen virksomhet. Etablererprogrammet legger hovedvekten på individuell veiledning og oppfølging. En grundig og tilpasset innføring i norske samfunnsforhold og forvaltningspraksis vektlegges også. Prosjektet får stadig henvendelser fra statlige og private institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner som ber om råd og veiledning i innvandrerspørsmål for å kunne utføre sine egne tjenester på en bedre måte.

Bosniske flyktningbarn i Norge

● FoU-midlene brukes også til å støtte prosjekter som gir mer kunnskap om en bestemt målgruppe eller problemstillinger der UDI har et spesielt ansvar. I 1994 tok UDI initiativ til et prosjekt for å øke kunnskapen om den psykiske helsetilstanden til bosniske flyktningbarn i Norge. Prosjektet er gjennomført av Senter for krisepsykologi og er resultat av et samarbeid med Statens helsetilsyn, Barne- og familiedepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Prosjektet ble avsluttet i 1996, og resultatet av arbeidet vil bli publisert første halvår 1997. Resultatene vil kunne brukes av fagfolk, personell i statlige mottak, offentlig ansatte og andre som arbeider med flyktninger, slik at man bedre kan legge forholdene til rette for flyktningbarn.

torisasjonsprøven har i sin helhet blitt finansiert av UDI.

Autorisasjonsprøven er ikke knyttet til en bestemt formell utdanning, men den skal måle de reelle ferdighetene for yrket. En god del av kandidatene hadde trening fra aktivt arbeid som tolker. Den høye strykprosenten, hele 89 prosent når den skriftlige og muntlige delen legges sammen, skyldes for en stor del at mange av kandidatene ikke er seg bevisste hvilke krav tolkeyrket stiller til utøveren. Gjennom autorisasjonsprøven har man skapt et synlig mål for hvilke kunnskaper og ferdigheter utøverne må tilegne seg. Både denne prøven og forsøksprøven fra 1995 har vist at det er behov for økt satsing på kompetanseheving.

Samarbeidet med høyskolene for å utdanne tolker har pågått siden 1993. Semesteremne i tolking, som startet ved Høyskolen i Agder i 1995, ble avsluttet med eksamen for 15 kandidater i november 1996. Kandidatene var tolker i arabisk, somali og fransk.

UDI har også i 1996 deltatt i arbeidet i Nasjonalt fagråd for tolkeutdanning ved Universitetet i Oslo. De av høyskolene som har en intensjonsavtale med UDI om tolkeutdanning, er representert i rådet. Høsten 1996 drøftet rådet utvikling av fagplanene for utdanningen med sikte på å få etablert et grunnfag i tolking, med senere mulighet for mellomfagstillegg ved universitetet.

Som ledd i opplæringen av kommunale tolker ble det arrangert lokale tolkekurs i sju kommuner med økonomisk støtte fra UDI. UDI bevilget 150.000 kroner til dette formålet. I tillegg ble 300.000 kroner overført til regionkontorene for opplæringstiltak for tolkebrukere i samarbeid med de offentlige tolketjenestene.

Sentral oversettertjeneste

Sentral oversettertjeneste (SOT) har i 1996 formidlet oversettelser for UDIs interne bruk, Justisdepartementet, Kommunal- og arbeidsdepartementet, statlige asylmottak og enkelte andre statlige etater. Oppdragsmengden er blitt redusert i for-

hold til året før, særlig oversettelsesformidling for mottakene.

Blant de 26 språk som oppdragene var fordelt på, dominerte serbisk/kroatisk/bosnisk. Dette skyldes hovedsakelig virksomheten knyttet til tilbakevending. I tillegg bistod SOT valgkontoret for Bosnia-valget i sommermånedene.

I 1996 ble det formidlet oversettelse av personlige og offentlige dokumenter, korrespondanse mellom innvandrere og myndigheter, standardiserte skjemaer, juridisk materiell som rettsanmodninger, dommer, lovtekster samt diverse informasjonsmateriell. SOT har også gitt språkfaglig veiledning.

SOT stod for oversettelse av Statistisk sentralbyrås "Levekår blant innvandrere 1996" til i alt ti språk. To brosjyrer om skolereform 1997 ble oversatt for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet til henholdsvis to og fem språk. SOT bistod også i arbeid med layout i et ellers tett samarbeid med trykkeri.

For å kunne gjennomføre sine arbeidsoppgaver på en tilfredsstillende måte er SOT avhengig av å arbeide med kvalitetssikring av oversettere. Ut fra sine målsettinger skal SOT også opprettholde en nær kontakt med tolketjenestene og bistå med hjelp til kvalitetssikring av oversettere. I 1996 ble det iverksatt en kartlegging av oversettelsesvirksomhet ved de offentlige tolketjenestene. Det ble også holdt et seminar om kvalitetssikring for tolketjenestenes ledere.

Tilrettelegge for et godt arbeidsmiljø og et effektivt, fleksibelt og serviceorientert direktorat

De administrative rutine og funksjonene er blant de viktigste forutsetningene for å sikre UDIs måloppnåelse i forhold til eksterne brukere. UDI har utviklet gode og funksjonelle rutiner, som i stor grad gjør direktoratet i stand til å forholde seg til raske endringer i omgivelsene og ha en tilfredsstillende oppgaveløsning på de aller fleste områder.

Verdier i UDI

For å bygge opp om og videreutvikle en god bedriftskultur er det fastsatt en hustavle for direktoratet. De sentrale verdier UDI ønsker å legge vekt på, er uttrykt gjennom følgende stikkord:

- Resultatbevissthet
- Brukerorientering
- Åpenhet
- Felles ansvar

Sentrale fellesfunksjoner

Sentralbordet og opplysningstjenesten for søkere er en svært viktig del av UDIs ansikt utad. Antall daglig innkommende telefonsamtaler til sentralbordet er fortsatt høyt og ligger på omkring 1.800 anrop pr. dag, et svært høyt antall sammenlignet med andre statlige virksomheter på UDIs størrelse. Opplysningstjenesten for søkere behandler om lag 400 henvendelser pr. dag, det vil si henvendelser fra søkere som ønsker informasjon om søknadsprosedyre, behandlingstid og saksgang.

Rask og korrekt oppgaveløsning i UDIs arkiv er blant annet en viktig forutsetning for å oppnå målsettingene knyttet til en effektiv, korrekt og

hensynsfull gjennomføring av den regulerte innvandring. Som et ledd i arbeidet med å bedre oppgaveløsningen av enkeltsaker etter utlendingslovgivningen, er samhandlingen mellom JURA og arkivet svært sentral. Dessuten er arkivets behandlingstid (registrering o.a.) et element i den totale saksbehandlingstid.

Antall registrerte ankomne saker i tilknytning til utlendingsloven og statsborgerskapsloven har i 1996 gått noe ned i forhold til tidligere år, 110.088 ekspedisjoner i 1996 mot 119.249 i 1995. I tillegg kommer registrering og behandling av alle andre saker som ankommer UDI, 16.686 dokumenter i 1996 mot 17.203 i 1995.

Økonomiforvaltning og -styring

Direktoratet forvalter betydelige økonomiske midler. I 1996 ble det totalt i UDI utgiftsført i underkant av 1.930 millioner kroner, hvorav om lag 1.569 millioner kroner var utgifter i tilknytning til bosetting og integrering av flyktninger i kommunene. Ca. 145 millioner kroner var utgifter i forbindelse med statlige mottak. Totalt ble det registrert 14.061 bilag i økonomisystemet i løpet av året.

Arbeidet med å utvikle gode holdninger til økonomi og økonomistyring generelt i direktoratet og hos alle ledere ble videreført i 1996 ved blant annet jevnlig drøfting av økonomisituasjonen i direktoratets øverste ledelse. Et månedlig rapporteringssystem som omfatter overordnet nivå (departementet) og internt i UDI, ble videreført.

Det ble videre brukt ressurser på å utvikle planleggningssystemet og på å utvikle og dokumentere effektive og sikre regnskapsrutiner med klare ansvarsfordelinger.

Personalforvaltning og personalpolitiske utviklingstiltak

Det har i løpet av 1996 vært gjennomført 55 tilsetninger. Samlet ble det behandlet om lag 2.500 stillings-søknader. Antall ansatte, inkludert

engasjert personell, ble redusert fra 322 personer 01.01.96 til 310 personer ved utgangen av året.

Direktoratet har innenfor det personalpolitiske feltet også i 1996 prioritert tiltak rettet mot ledernes rolle som personalleidere og spørsmål omkring arbeidsmiljø. Det er lagt vekt på at den enkelte leder skal utøve en god personalledelse, og Personalkontorets innsats har vært dreid mot råd og veiledning overfor den enkelte leder i vedkommendes lederfunksjon.

Årlige medarbeidersamtaler og årlige interne opplæringsplaner er også viktige bidrag for å sikre en positiv utvikling innenfor personalområdet.

Den interne opplæringskatalogen for 1996 omfattet totalt 43 ulike tiltak i regi av Personalkontoret med til sammen 400 deltakere. I tillegg ble det gjennomført et omfattende antall interne EDB-kurs i direktoratets EDB-kursrom. Dette kursrommet har 8 plasser og har vært i tilnærmet kontinuerlig bruk hele året med ulike EDB-relaterte opplæringstiltak, alt fra nybegynneropplæring til temadager hvor spesielle emner har blitt grundig behandlet.

Opplæringsaktivitetene har 3 mål:

- bedre kompetanse i oppgaveløsningen
- positiv utvikling av arbeidsmiljøet
- individuell utvikling

Tjenestemannsorganisasjonene og Arbeidsmiljøutvalget

I tråd med intensjonene i den nye Hovedavtalen i staten legger UDI fortsatt vekt på et godt forhold til tjenestemannsorganisasjonene. Samarbeidet skjer både gjennom rutinemessige samhandlingsmøter og ved at organisasjonene er blitt trukket inn i arbeidet med enkeltprosjekter. I 1996 har det vært et nært samarbeid med tjenestemannsorganisasjonene og vernetjenesten spesielt i forbindelse med det gjennomførte omstillingsarbeidet.

Arbeidet med utvikling av lokal lønnspolitikk er gjennomført, og det er foretatt stillingsbeskrivelser av

alle faste og tidsbegrensede stillinger i UDI.

Arbeidsmiljøutvalgets arbeid har i løpet av året dreid seg om oppfølging av arbeidsmiljøsikringssystemet (AMS) som ble satt i verk fra års-

Teknologi-utvikling

EDB-teknologi benyttes av de aller fleste medarbeidere i direktoratet i det daglige arbeidet. UDIs to databaser, Fremkon og Flyktningregisteret (Flyreg), er helt nødvendige hjelpemidler for saksbehandlingen i store

som fant sted i 1995, ble det i 1996 gjennomført en betydelig omfordeling av ressursene på ulike områder. Dette skyldtes de svært lave ankomster av asylsøkere i 1995 og 1996 i forhold til tidligere år og en forventning om at dette også vil være situasjonen i tiden framover. Samtidig har det vært behov for økt innsats i arbeidet med likestilling mellom innvandrere og nordmenn. Likestillingsarbeidet er blitt betydelig styrket, mens ressursbruk til mottaksdrift og bosetting er betydelig redusert. Behov for organisatoriske endringer ble vurdert 4. kvartal 1996, og det ble vedtatt en omorganisering med virkning fra 01.03.97.

Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn

I UDIs personalplan for 1996 ble det blant annet fokusert på rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til stillinger i direktoratet med sikte på å øke andelen. Konkrete tiltak i denne forbindelse er UDIs stillingsannonser som i stor grad oppfordrer innvandrere til å søke. I tilknytning til tilsettingsarbeidet blir det lagt særlig vekt på å vurdere hvorvidt personer med innvandrerbakgrunn skal innkalles til intervju. I faste og tidsbegrensede stillinger ved årsskiftet var følgende personer tilsatt:

<i>Opprinnelsesområde</i>	<i>Antall</i>
Norden	6
Europa ellers	6
Amerika	3
Afrika	2
Asia	8
Totalt	25

Dette gir en andel på 8,4 prosent av det totale antall stillinger.

skiftet 1992/93. AMS-systemet er en oppfølging av forskriftene om internkontroll som trådte i kraft 01.01.92.

UDI har som utgangspunkt at mennesket er den viktigste ressurs i arbeidslivet, og at en god helse er det største aktivum et menneske har. UDI vil derfor gjennom arbeidsmiljøsikringssystemet forebygge ulykker, vantrivsel og helseskader ved å skape god personalforvaltning, god intern kommunikasjon og trivsel på arbeidsplassen.

Det er i vårt AMS-system lagt vekt på å sikre at ovennevnte målsetting imøtekommes, samtidig som arbeidet med arbeidsmiljøet knyttes opp mot det ordinære planleggings- og rapporteringssystem i UDI.

Kontorsituasjonen

Arbeidet med å skaffe nye lokaler for UDI sentralt ble intensivert i løpet av 1996. Ved årsskiftet forelå det kontrakt om nye lokaler sentralt i Oslo. Innflytting er planlagt til 2. halvår 1998.

deler av organisasjonen. Den første generasjonen PC-baserte arbeidsstasjoner ble i løpet av året byttet ut med nye, som er bedre tilpasset dagens teknologi og den nye programvaren som er tatt i bruk. Sluttføringen av dette arbeidet vil skje i 1. kvartal 1997. Av større utviklingsoppgaver som bør nevnes, er verktøy og rutiner for å støtte opp om tilbakevendingsarbeidet og utvikling av programvare i forbindelse med valget i Bosnia-Hercegovina, hvor UDI ble tillagt sentrale oppgaver i avviklingen av valget for bosniere i Norge. Det ble også gjennomført en full utskiftning av alle PCene til større og kraftigere maskiner. Videre ble det i samråd med Kommunal- og arbeidsdepartementet og Justisdepartementet gjennomført et forprosjekt for å vurdere utvikling av en ny database for Fremkon og Flyreg. Dette arbeidet vil fortsette i 1997.

Omstillingsarbeid

Blant annet på grunnlag av den omfattende gjennomgang av direktoratets ressursbruk og oppgaveområder

Interninformasjon

Uke-UDI utgis ukentlig for å holde alle Udister oppdatert på små og store begivenheter i uken som gikk. Internbladet omtaler også viktige ting som skal skje framover. I tilknytning til Uke-UDI ble det i 1996 også utgitt et nyhetsskriv om tilbakevending (TBV-nytt) for å holde de ansatte i UDI sentralt og ved regionkontorene orientert om det som skjedde i tilbakevendingsarbeidet.

Biblioteket

Gjennom sitt bibliotek ønsker UDI å være en sentral kunnskapsbase for dokumentasjon om flyktning- og innvandrerspørsmål ved å samle, registrere og gjøre tilgjengelig dokumentasjon innenfor de fagfelt som hører inn under UDIs virkeområder.

Biblioteket skal først og fremst være et serviceorgan for UDIs ansatte, men det skal samtidig være et kompetansesenter for statlige og kommunale organer, organisasjoner og lignende.

Biblioteket samarbeider med andre bibliotek og dokumentasjonssentre i inn- og utland for å fremme tilgjengelighet til dokumentasjon på fagfeltet.

Pr. 31.12.96 hadde biblioteket 10.974 bind i sin samling.

UDIs bibliotek har i dag etablert seg som en sentral kunnskapsbase innen-



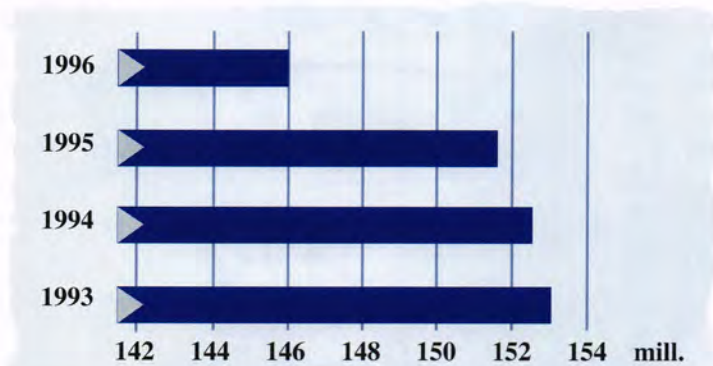
UDI-ansatte. Fra venstre: Grethe Rojahn, Ulf Aarre, Roghie Asgari og Britt Berntsen. Bak fra venstre: Kirsten Ruud og Maria da Silva

for vårt fagfelt. Dette har ført til at studenter og forskere i økende grad bruker biblioteket. Biblioteket har også i 1996 hatt et nært samarbeid med landrådgiverne i Juridisk avdeling.

Biblioteket har produsert og distribuert fem litteraturlister i 1996; tre tilvektstlister, en tidsskriftsliste og en emneliste ("Integrering - Kultur-møte").

En av bibliotekets hovedoppgaver er å skaffe til veie aktuell informasjon om innvandringsfeltet, og om land og områder det kommer flyktninger og asylsøkere fra. I 1996 har en økende del av bibliotekets ressurser gått til prioritering av likestillingsarbeidet i UDI.

Utvikling i direktoratets driftsregnskap 1993 - 96 (millioner kroner)



UDIs faktiske utgifter i 1996 (1000 kroner)

Lønn og godtgjørelser	84 833
Varer og tjenester (omfatter blant annet husleie, informasjon, opplæring, reiseutgifter, kontortjenester, EDB-drift)	61 205
Sum UDIs driftsregnskap	146 038
Driftsutgifter statlig mottak Omfatter blant annet lønn til mottaksansatte, husleie, ytelser til asylsøkere, informasjonsaktiviteter.	145 067
Medisinsk evakuering (Utgifter til medisinsk behandling av personer fra tidligere Jugoslavia)	1 490
Bosetting av flyktninger Tilskudd til kommuner ved bosetting og for en 5-årsperiode, Integreringstilskudd, og ekstratilskudd for gamle, syke m.v.	1 568 690
Tilskudd til innvandreriltak (Omfatter tilskudd til kommunale innvandreriltak og tilskudd til innvandrerorganisasjoner)	18 478
Kunnskapsutvikling og forsøk	2 594
Tilbakevending av flyktninger	39 037
(Individuell støtte til personer og støtte til tilbakevendingrelaterte prosjekter i Norge og hjemlandet)	
Organisasjoner og opplysningsarbeid	8 545
Totalt	1 929 939

I tillegg har direktoratet på vegne av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet utbetalt 40,969 millioner kroner til dekning av skoleutgifter for innvandrerbarn som omfattes av integreringstilskuddsordningen, og på vegne av Barne- og familiedepartementet utbetalt 21,88 millioner kroner som tilskudd til kommuner som har bosatt enslige mindreårige flyktninger.

- 1 Utlendinger i Norge med arbeids- eller oppholdstillatelse pr. 31.12.96 etter kjønn, nasjonalitet og region (nordiske borgere er ikke inkludert)
- 2 Utlendinger i Norge med arbeids- eller oppholdstillatelse pr. 31.12.96 etter alder, nasjonalitet og region (nordiske borgere er ikke inkludert)
- 3 Statsborgerbevillinger, 1996, etter kjønn, nasjonalitet og region
- 4 Oppholdstillatelseter innvilget og grunnlaget for oppholdstillatelse, 1996, etter nasjonalitet og region
- 5 Arbeidstillatelseter innvilget og grunnlaget for arbeidstillatelse, 1996, etter nasjonalitet og region
- 6 Visum innvilget av UDI, 1996, etter kjønn, nasjonalitet og region
- 7 Innvilgelsesprosent av søknader behandlet av UDI, 1996, etter verdensdel
- 8 Bortvisning ved innreise og grunnlaget for bortvisning, 1996, (asylsøkere er ikke inkludert)
- 9 Bortvisning etter innreise og grunnlaget for bortvisning, 1996, (asylsøkere er ikke inkludert)
- 10 Utvisninger og grunnlaget for utvisninger, 1996
- 11 Ankomst asylsøkere pr. måned, 1991 - 1996
- 12 Antall asylsøkere til Norge, 1996, etter nasjonalitet og verdensdel
- 13 Personer som har fått vedtak om beskyttelse og tilhørende personer som har fått innvilget familiegjenforening, 1987 - 1996
- 14 Resultat asylvedtak 1. instans, 1996, etter nasjonalitet og verdensdel
- 15 Overføringsflyktninger - innreisetillatelseter, 1996, etter nasjonalitet
- 16 Overføringsflyktninger - ankomster, 1996, etter innvilgelsesår og nasjonalitet
- 17 Personer og familieenheter i statlig mottak, 1996
- 18 Bosetting fylkesvis, 1996
- 19 Antall bosatte pr. region, 1996
- 20 Tilbakevending 1996

1. Utlendinger i Norge med arbeids- eller oppholdstillatelse pr. 31.12.96, etter kjønn, nasjonalitet og region

(nordiske borgere er ikke inkludert) (Kilde: Fremkon - FL016)

Land/ Region	Menn	Kvinner	Totalt	Land/ Region	Menn	Kvinner	Totalt
Irak	1 783	1 260	3 043	Bosnia-Hercegovina	6 140	6 425	12 565
Iran	2 510	1 859	4 369	Bulgaria	722	298	1 020
Libanon	270	214	484	Jugoslavia	3 115	2 471	5 586
Andre	514	379	893	Polen	5 352	4 020	9 372
Midtøsten, totalt	5 077	3 712	8 789	Romania	237	363	600
Filippinene	454	1 583	2 037	Russland	675	1 206	1 881
India	1 230	1 371	2 601	Sovjetunionen	248	259	507
Japan	252	374	626	Ungarn	322	230	552
Kina	836	950	1 786	Andre	1 265	1 407	2 672
Pakistan	4 206	4 541	8 747	Tidl. Øst-Europa, totalt	18 076	16 679	34 755
Sri Lanka	2 305	2 285	4 590	Canada	966	842	1 808
Thailand	344	1 700	2 044	USA	6 356	6 643	12 999
Vietnam	2 425	2 472	4 897	Nord-Amerika, totalt	7 322	7 485	14 807
Andre	819	823	1 642	Brasil	196	406	602
Resten av Asia, totalt	12 871	16 099	28 970	Chile	1 808	1 569	3 377
Etiopia	640	474	1 114	Colombia	162	194	356
Gambia	356	158	514	Andre	720	866	1 586
Ghana	477	341	818	Latin-Amerika, totalt	2 886	3 035	5 921
Marokko	790	555	1 345	Australia	401	445	846
Somalia	2 123	1 759	3 882	Andre	168	169	337
Andre	1 617	1 124	2 741	Oseania, totalt	569	614	1 183
Afrika, totalt	6 003	4 411	10 414	Statsløse, totalt	430	297	727
Belgia	249	296	545	Totalt	77 461	69 664	147 125
Frankrike	1 723	1 427	3 150				
Irland	294	301	595				
Italia	813	383	1 196				
Nederland	2 056	1 949	4 005				
Portugal	324	294	618				
Spania	765	501	1 266				
Storbritannia	11 113	5 859	16 972				
Sveits	528	526	1 054				
Tyrkia	2 206	1 996	4 202				
Tyskland	3 170	3 260	6 430				
Østerrike	531	306	837				
Andre	455	234	689				
Vest-Europa, totalt	24 227	17 332	41 559				

De fleste tillatelser gis for ett år om gangen.

Tabellen omfatter personer som oppholder seg i Norge ut over tre måneder, eller som tar arbeid i Norge.

Personer med arbeids- eller oppholdstillatelse som er utløpt, er tatt med. Noen av disse kan ha en søknad til behandling.

Personer som er døde eller utreist, er ikke inkludert, men mange

dødsfall og utreiser er ikke meldt og registrert. Tallet for Bosnia-Hercegovina gjelder midlertidig beskyttelse. Ca. 80 prosent av de ikke-nordiske utlendingene som bor i Norge, antas å bli permanent.

En samlet oversikt over utenlandske statsborgere i Norge pr. 01.01.97 blir utgitt av Statistisk sentralbyrå første halvår 1997.

2. Utlendinger i Norge med arbeids- eller oppholdstillatelse pr. 31.12.96, etter alder, nasjonalitet og region

(nordiske borgere er ikke inkludert) (Kilde: Fremkon - FL016)

Land/ Region	År 0-15	År 16-30	År 31-45	År 46-60	År Over 61	Totalt	Land/ Region	År 0-15	År 16-30	År 31-45	År 46-60	År Over 61	Totalt
Irak	1 052	925	865	136	65	3 043	Bosnia- Hercegovina	2 921	2 808	3 399	1 722	1 715	12 565
Iran	1 052	1 069	1 798	292	158	4 369	Bulgaria	44	166	606	184	20	1 020
Libanon	128	163	174	9	10	484	Jugoslavia	1 989	1 467	1 685	325	120	5 586
Andre	149	259	404	61	20	893	Polen	417	2 764	4 882	1 071	238	9 372
Midtøsten, totalt	2381	2416	3241	498	253	8 789	Romania	102	221	212	50	15	600
Filippinene	216	705	843	160	113	2 037	Russland	300	664	619	249	49	1 881
India	452	689	987	315	158	2 601	Sovjetunionen	60	119	188	100	40	507
Japan	64	133	213	191	25	626	Ungarn	43	119	230	131	29	552
Kina	300	424	747	206	109	1 786	Andre	236	1 459	694	215	68	2 672
Pakistan	2 088	2 784	2 286	1 238	351	8 747	Tidl. Øst-Europa, totalt	6112	9787	12515	4047	2294	34755
Sri Lanka	759	1 608	1 920	221	82	4 590	Canada	152	424	691	333	208	1 808
Thailand	287	724	901	122	10	2 044	USA	1 122	2 511	4 394	2 188	2 784	12 999
Vietnam	1 234	1 911	1 135	370	247	4 897	Nord-Amerika, totalt	1274	2935	5085	2521	2992	14807
Andre	349	384	699	156	54	1 642	Brasil	119	212	228	32	11	602
Resten av Asia, totalt	5749	9362	9731	2979	1149	28970	Chile	684	787	1 364	415	127	3 377
Etiopia	199	477	381	46	11	1 114	Colombia	170	68	86	23	9	356
Gambia	59	157	274	23	1	514	Andre	265	516	599	163	43	1 586
Ghana	169	226	406	13	4	818	Latin-Amerika, totalt	1238	1583	2277	633	190	5921
Marokko	187	545	485	92	36	1 345	Australia	53	296	294	142	61	846
Somalia	1 466	1 438	840	102	36	3 882	Andre	19	125	122	55	16	337
Andre	404	852	1 225	207	53	2 741	Oseania, totalt	72	421	416	197	77	1 183
Afrika, totalt	2484	3695	3611	483	141	10414	Statsløse, totalt	278	171	237	29	12	727
Belgia	53	146	208	108	30	545	Totalt	23132	40190	52320	21510	9973	147125
Frankrike	365	874	1 105	672	134	3 150							
Irland	42	137	263	131	22	595							
Italia	56	311	472	255	102	1 196							
Nederland	405	916	1 519	873	292	4 005							
Portugal	48	178	252	92	48	618							
Spania	38	339	549	271	69	1 266							
Storbritannia	1 084	2 966	6 520	5 188	1 214	16 972							
Sveits	46	218	410	261	119	1 054							
Tyrkia	883	1 837	990	344	148	4 202							
Tyskland	359	1 520	2 288	1 659	604	6 430							
Østerrike	35	201	336	208	57	837							
Andre	130	177	295	61	26	689							
Vest-Europa, totalt	3544	9820	15207	10123	2865	41559							

De fleste tillatelser gis for ett år om gangen. Tabellen omfatter personer som oppholder seg i Norge ut over tre måneder, eller som tar arbeid i Norge.

Personer med arbeids- eller oppholdstillatelse som er utløpt, er tatt med. Noen av disse kan ha en søknad til behandling.

Personer som er døde eller utreist, er ikke inkludert, men mange dødsfall og utreiser er ikke meldt og registrert.

Tallet for Bosnia-Hercegovina gjelder midlertidig beskyttelse.

En samlet oversikt over utenlandske statsborgere i Norge pr. 01.01.97 blir utgitt av Statistisk sentralbyrå første halvår 1997.

3. Statsborgerbevillinger, 1996, etter kjønn, nasjonalitet og region

(Kilde: Fremkon - FL019)

Land/ Region	Menn	Kvinner	Totalt	Land/ Region	Menn	Kvinner	Totalt
Irak	153	95	248	Jugoslavia	290	226	516
Iran	679	475	1 154	Polen	73	190	263
Libanon	78	51	129	Tyrkia	418	416	834
Andre	67	44	111	Andre	252	281	533
Midtøsten, totalt	977	665	1 642	Europa, totalt	1 033	1 113	2 146
Filippinene	99	210	309	Chile	275	256	531
Hong Kong	66	38	104	Colombia	84	64	148
India	165	155	320	Andre	103	130	233
Kina	149	206	355	Latin-Amerika, totalt	462	450	912
Korea	68	47	115	Oseania, totalt	4	6	10
Pakistan	845	707	1 552	Statsløse, totalt	49	27	76
Sri Lanka	731	377	1 108	Totalt	6 512	5 520	12 032
Thailand	34	85	119				
Vietnam	728	744	1 472				
Andre	56	51	107				
Resten av Asia, totalt	2 941	2 620	5 561				
Etiopia	158	101	259				
Gambia	58	43	101				
Marokko	196	117	313				
Somalia	357	219	576				
Andre	277	159	436				
Afrika, totalt	1 046	639	1 685				

Nordiske borgere som er blitt norske, er ikke medregnet, men andre statsborgerbevillinger gitt av fylkesmannen er tatt med. Statsborgerbevillinger gis i henhold til Lov om norsk riksborgerrett av 8. desember 1950 med senere endringer.

Den samlede oversikten over statsborgerbevillinger i 1996 blir utgitt av Statistisk sentralbyrå første halvår 1997.

4. Oppholdstillatelser innvilget og grunnlaget for oppholdstillatelse, 1996, etter nasjonalitet og region

(Kilde: Fremkon - FL017)

Land/ Region	Bosettings- tillatelse	Fornyelse	Familie- gjenfor.	Utdanning	EØS	Andre	Totalt
Irak	503	436	106	0	0	149	1 194
Iran	551	292	65	3	2	174	1 087
Libanon	55	25	6	2	0	3	91
Andre	72	74	24	6	0	12	188
Midtøsten, totalt	1 181	827	201	11	2	338	2 560
Bangladesh	16	86	14	16	0	2	134
Filippinene	172	86	37	5	2	43	345
India	231	167	75	18	0	15	506
Japan	24	55	25	36	0	4	144
Kina	202	449	70	52	1	71	845
Korea	104	17	10	7	0	1	139
Pakistan	746	538	350	11	2	32	1 679
Sri Lanka	500	426	225	12	0	35	1 198
Thailand	205	164	69	10	0	2	450
Vietnam	785	458	113	5	0	23	1 384
Andre	79	79	30	36	0	7	231
Resten av Asia, totalt	3 064	2 525	1 018	208	5	235	7 055

Land/ Region	Bosettings- tillatelse	Fornyelse	Familie- gjenfor.	Utdanning	EØS	Andre	Totalt
Etiopia	94	139	40	25	0	15	313
Gambia	62	30	23	0	0	1	116
Marokko	191	74	55	1	0	3	324
Ghana	34	472	65	29	0	4	604
Somalia	551	586	303	0	0	58	1 498
Tanzania	4	88	11	31	0	8	142
Uganda	24	38	12	21	0	9	104
Andre	184	300	102	90	1	19	696
Afrika, totalt	1 144	1 727	611	197	1	117	3 797
Belgia	15	39	2	0	81	0	137
Frankrike	87	126	11	0	351	0	575
Italia	37	58	5	2	181	0	283
Nederland	143	160	7	0	402	1	713
Portugal	19	29	7	0	60	0	115
Spania	35	59	2	0	140	0	236
Storbritannia	589	629	36	2	1 034	3	2 293
Tyrkia	348	195	174	6	0	6	729
Tyskland	182	357	13	2	681	0	1 235
Østerrike	33	26	0	0	60	0	119
Andre	70	67	9	22	75	3	246
Vest-Europa, totalt	1 558	1 745	266	34	3 065	13	6 681
Bosnia-Hercegovina	42	4 195	18	0	0	420	4 675
Bulgaria	29	48	21	8	1	1	108
Estland	9	97	10	33	0	3	152
Jugoslavia	453	1 508	96	5	0	192	2 254
Latvia	8	83	16	56	0	3	166
Litauen	9	61	14	37	0	0	121
Polen	192	191	66	27	0	10	486
Romania	83	66	26	13	1	7	196
Russland	126	368	112	138	0	15	759
Andre	120	240	52	60	0	18	490
Tidl. Øst-Europa, totalt	1 071	6 857	431	377	2	669	9 407
Canada	56	105	53	32	3	8	257
USA	529	689	221	177	9	64	1 689
Nord-Amerika, totalt	585	794	274	209	12	72	1 946
Brasil	70	44	13	35	1	2	165
Chile	123	75	46	6	1	7	258
Colombia	118	12	5	7	2	1	145
Andre	143	119	53	42	1	16	374
Latin-Amerika, totalt	454	250	117	90	5	26	942
Australia	33	26	21	35	11	3	129
Andre	11	8	6	19	2	0	46
Oseania, totalt	44	34	27	54	13	3	175
Statsløse, totalt	135	60	23	9	0	10	237
Totalt	9 236	14 819	2 968	1 189	3 105	1 483	32 800

De to første kolonnene gjelder fornyelser, de neste fire gjelder førstegangs oppholdstillatelse gitt i perioden.

Førstegangs oppholdstillatelse gitt til asylsøkere og flyktninger er ikke tatt med, men midlertidig beskyttelse til asylsøkere er tatt med. EØS-kolonnen inkluderer alle typer grunnlag etter EØS-bestemmelsene, også de arbeidsrelaterede.

I denne kategorien utgjør studenter 794 og arbeidstagere 1 603. Når tidligere asylsøkere og overføringsflyktninger får fornyelse, er de bare medregnet her hvis vedtaket er fattet på et annet grunnlag enn det opprinnelige.

Tidligere overføringsflyktninger og asylsøkere er medregnet hvis de får bosettingstillatelse.

5. Arbeidstillatelse innvilget og grunnlaget for arbeidstillatelse, 1996, etter nasjonalitet og region

(Kilde: Fremkon - FL018)

Land/ Region	Gr.lag for bosetting	Ikke gr.lag bosetting	Ikke fornybar	Familie-gjenfor.	Menneske-lige hensyn	Fornytelse	Totalt
Irak	225	0	1	83	0	633	942
Iran	168	33	2	91	3	641	938
Libanon	2	3	0	14	1	74	94
Andre	14	10	2	25	0	126	177
Midtøsten, totalt	409	46	5	213	4	1 474	2 151
Filippinene	1	78	1	96	0	527	703
India	3	15	17	59	3	272	369
Japan	10	27	6	16	0	70	129
Kina	1	33	0	47	0	287	368
Pakistan	5	2	0	220	1	788	1 016
Sri Lanka	117	7	0	179	3	1 091	1 397
Thailand	0	6	1	197	1	434	639
Vietnam	5	1	0	77	0	903	986
Andre	5	49	5	40	0	194	293
Resten av Asia, totalt	147	218	30	931	8	4 566	5 900
Etiopia	19	3	1	26	1	144	194
Gambia	1	0	0	18	1	129	149
Ghana	2	12	0	17	0	126	157
Marokko	1	1	0	98	2	279	381
Somalia	90	0	0	89	3	627	809
Andre	61	31	15	122	5	568	802
Afrika, totalt	174	47	16	370	12	1 873	2 492
Frankrike	0	1	0	31	2	131	165
Italia	1	1	0	24	0	48	74
Nederland	1	1	0	25	1	101	129
Spania	0	0	0	18	0	80	98
Storbritannia	10	6	0	107	1	439	563
Sveits	8	26	10	25	1	86	156
Tyrkia	12	8	1	215	1	561	798
Tyskland	1	4	0	37	1	215	258
Andre	2	8	0	33	0	147	190
Vest-Europa, totalt	35	55	11	515	7	1 808	2 431
Bosnia-Hercegovina	56	1	2	15	534	10 098	10 706
Bulgaria	1	8	90	27	1	1 064	1 191
Estland	1	40	74	10	0	69	194
Jugoslavia	22	5	4	72	6	2 057	2 166
Kroatia	24	5	0	12	4	128	173
Latvia	3	27	78	10	0	84	202
Litauen	8	35	286	7	0	60	396
Polen	11	258	5 005	99	1	978	6 352
Romania	3	10	26	35	0	220	294
Russland	27	69	49	141	50	583	919
Tsjekkia	1	35	72	3	0	79	190
Ukraina	7	8	31	12	0	51	109
Ungarn	7	14	26	8	0	86	141
Andre	4	36	87	47	0	202	376
Tidl. Øst-Europa, totalt	175	551	5 830	498	596	15 759	23 409
Canada	29	38	7	45	0	1 223	327
USA	129	229	45	261	6	208	1 893
Nord-Amerika, totalt	158	267	52	306	6	1 431	2 220

Land/ Region	Gr.lag for bosetting	Ikke gr.lag bosetting	Ikke fornybar	Familiegjenfor.	Menneskelige hensyn	Fornytelse	Totalt
Brasil	7	8	4	36	1	77	133
Chile	1	0	4	30	0	149	184
Colombia	2	4	0	13	0	32	51
Andre	19	16	1	107	1	250	394
Latin-Amerika, totalt	29	28	9	186	2	508	762
Australia	8	25	14	18	0	104	169
Andre	5	9	3	10	0	29	56
Oseania, totalt	13	34	17	28	0	133	225
Statsløse, totalt	12	1	0	9	1	113	136
Totalt	1 152	1 247	5 970	3 056	636	27 665	39 726

Familiegjenforeninger kan fornyes i overensstemmelse med hovedpersonens tillatelse. Tillatelser etter utl.forskriften § 21,3. ledd, sterke menneskelige hensyn, danner grunnlag for bosettingstillatelse dersom dette er bestemt i vedtaket. Ved midlertidig beskyttelse benyttes denne hjemmel. Tillatelsen gir da ikke grunnlag for bosettingstillatelse. Av de ikke-fornybare tillatelsene utgjorde sesongarbeidstillatelser 5 431 personer.

De fleste sesongarbeidstillatelsene ble gitt til personer fra det tidligere Øst-Europa.

Tillatelsene for sesongarbeid har en varighet på tre måneder i sommerhalvåret. De andre arbeidstillatelsene gis som regel for ett år, og kan normalt fornyes.

Førstegangs arbeidstillatelse regnes som fornyelse når det tidligere er gitt oppholdstillatelse.

Tillatelser etter EØS-regelverket, inkludert tillatelser til å arbeide, er vist i tabell 4.

6. Visum innvilget av UDI, 1996, etter kjønn, nasjonalitet og region

(Kilde: Fremkon-FL037)

Land/Region	Menn	Kvinner	Totalt	Land/Region	Menn	Kvinner	Totalt
Irak	43	39	82	Albania	55	32	87
Iran	478	637	1 115	Bosnia-Hercegovina	333	278	611
Libanon	46	57	103	Bulgaria	221	238	459
Andre	88	44	132	Makedonia	56	46	102
Midtøsten, totalt	655	777	1 432	Georgia	96	6	102
Filippinene	110	198	308	Jugoslavia	522	441	963
India	335	180	515	Romania	336	372	708
Kina	362	260	622	Russland	417	409	826
Pakistan	385	247	632	Tyrkia	266	136	402
Sri Lanka	233	232	465	Andre	123	108	231
Thailand	43	63	106	Europa, totalt	2 425	2 066	4 491
Vietnam	106	66	172	Cuba	48	46	94
Andre	141	84	225	Andre	11	18	29
Resten av Asia, totalt	1 715	1 330	3 045	Amerika, totalt	59	64	123
Algerie	55	34	89	Andre, totalt	31	28	59
Etiopia	35	39	74	Totalt gitt i UDI	5 721	4 716	10 437
Gambia	46	37	83	Visum gitt ved norske utenriksstasjoner			ca. 78 000
Ghana	87	34	121				
Marokko	145	84	229				
Sør - Afrika	56	22	78				
Andre	412	201	613				
Afrika, totalt	836	451	1 287				

Stort sett omfatter visumtallene typiske turister eller andre som skal være her under tre måneder, og som ikke trenger oppholdstillatelse eller arbeidstillatelse.

I tillegg kommer det mange personer fra land som Norge har visumfrihetsavtale med, og som derfor ikke er med i tabellen.

En del utenriksstasjoner har avgjørelsesmyndighet til å innvilge visum på egen hånd. I det denne rapport trykkes, er det rapportert inn at ca. 78 000 personer har fått visum ved disse utenriksstasjonene, men fortsatt mangler oppgaver fra noen stasjoner slik at det endelige antallet for 1996 vil bli litt høyere.

7. Innvilgelsesprosent av søknader behandlet av UDI, 1996, etter verdensdel

(Kilde: Fremkon - FL037)

Verdensdel	Visum	Oppholdstillatelser	Arbeidstillatelser	Statsborgerskap
Asia	73	80	95	97
Afrika	67	72	94	95
Europa	83	91	98	95
Amerika (Latin-Amerika)	92	88	95	97
Statsløse	47	88	97	86
Totalt 1996	76	86	97	96
Totalt 1995	78	79	97	93
Totalt 1994	76	70	96	92
Totalt 1993	72	84	98	92
Totalt 1992	70	84	95	92

Vest-Europa inkluderer Tyrkia. Oseania er ikke tatt med pga. lave tall.
En rekke visuminnvilgelses gis av utenriksstasjoner
(ikke medberegnet her).

Innvilgelsesprosenten beregnes ut fra summen av innvilgelses og avslag
(ikke ut fra mottatte søknader).

8. Bortvisning ved innreise og grunnlaget for bortvisning, 1996

(asylsøkere er ikke inkludert) (Kilde: Fremkon - FL033)

Grunnlag								
Manglende pass/ visum	Tidligere utvist	Manglende tillatelse	Manglende midler	Tidligere straffet	Nordisk passkontroll overenskomst	Offentlig orden m.m.	Rikets sikkerhet	Sum vedtak
607	11	123	89	169	19	2	0	1 020

Bortvisningsvedtak vedrørende nordiske borgere er medberegnet.

9. Bortvisning etter innreise og grunnlaget for bortvisning, 1996

(asylsøkere er ikke inkludert) (Kilde: Fremkon - FL034)

Grunnlag								
Manglende pass/ visum	Tidligere utvist	Manglende tillatelse	Manglende midler	Tidligere straffet	Nordisk passkontroll overenskomst	Offentlig orden m.m.	Rikets sikkerhet	Sum vedtak
13	11	269	29	27	0	8	0	357

Bortvisningsvedtak vedrørende nordiske borgere er medberegnet.

10. Utvisninger og grunnlaget for utvisninger, 1996

(Kilde: Fremkon - FL028)

Grunnlag			
Overtredelse av utlendingsloven	Straffet	Rikets sikkerhet	Sum vedtak
151	208	0	359

Nordiske borgere er inkludert i tallene.

11. Ankomst asylsøkere pr. måned, 1991 - 1996

(Kilde: UDIs månedlige asylankomststatistikk)

År	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt
1991	363	179	215	349	374	404	407	488	456	465	418	451	4569
1992	503	340	269	317	339	454	486	619	482	497	421	511	5238
1993	454	458	511	323	349	834	1575	2646	3812	867	463	584	12876
1994	697	677	465	131	118	151	210	220	212	205	142	151	3379
1995	138	112	140	92	75	99	133	143	167	136	121	104	1460
1996	103	87	113	107	90	173	124	140	219	152	220	250	1778

Nordiske borgere er inkludert i tallene.

12. Antall asylsøkere til Norge, 1996, etter nasjonalitet og verdensdel

(Kilde: UDIs asylankomststatistikk)

Land/ Verdensdel	Land/ Verdensdel
Albania	15
Bosnia-Hercegovina	73
Jugoslavia	76
Polen	209
Russland	50
Tyrkia	24
Andre	63
Europa, totalt	510
Algerie	26
Etiopia	30
Kenya	42
Somalia	180
Sudan	32
Tanzania	68
Uganda	25
Andre	63
Afrika, totalt	466
Irak	113
Iran	120
Pakistan	16
Sri Lanka	413
Syria	16
Andre	49
Asia, totalt	727
Peru	33
Andre	23
Amerika, totalt	56
Statsløse totalt	19
Totalt	1 778

13. Personer som har fått vedtak om beskyttelse og tilhørende personer som har fått innvilget familiegjenforening, 1987-96

(Kilde: Fremkon, manuelle tellinger 2. instans asylvedtak, Flyreg (overføringsflyktninger og familiegjenforeninger))

År		1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
I ASYLVEDTAK											
Asylvedtak											
Første instans (UDI)	Asyl	271	147	338	108	101	63	54	22	29	6
	Opphold hum.gr.lag	2 379	4 110	3 667	1 219	1 654	1 044	471	1 353	913	610
	Avslag	846	2 115	2 927	2 059	2 265	2 884	4 685	2 963	1 414	1 410
	TOTALT	3 496	6 372	6 932	3 386	4 020	3 991	5 210	4 338	2 356	2 026
Klageinstans (JD)	Asyl	0	0	19	22	22	78	0	0	0	0
	Klagebehandling/ Opphold hum.gr.lag	95	321	1 460	254	223	450	207	1 961	592	255
	Omgjøringsbegjæring Avslag	75	360	1 801	2 009	1 551	2 188	2 226	3 657	1 004	913
Fornytt vurdering	Opphold hum.gr.lag							79	2 352	404	0
	Avslag							0	61	1	0
Individuelle vedtak for personer som tidligere har midl.opph.etter kollektiv vurdering (bosniere)											
	Asyl										0
	Opphold hum.gr.lag										0
	Avslag										0
II OVERFØRINGSFLYKTNINGER (Innreisetilattelse)											
1 Individuell vurdering		803	774	1 075	974	1 142	1 395	517	221	330	594
2 Kollektiv vurdering (bosniere)							642	957	473	1 261	194
Sum overføringsflyktninger		803	774	1 075	974	1 142	2 037	1 474	694	1 591	788
III VEDTAK ETTER KOLL. VUR.											
Eksklusive overføringsflyktninger							530	7 210	664	712	588
Jfr.forklaring vedtak etter kollektiv vurdering											
IV INNVILGELSER I - III											
Antall personer som har fått vedtak om beskyttelse i perioden											
	Asyl	1 074	921	1 432	1 104	1 265	1 536	571	243	359	600
	Opphold hum.gr.lag	2 474	4 431	5 127	1 473	1 877	1 494	757	5 666	1 909	865
	Koll.vurd. inkl.overf.						1 172	8 167	1 137	1 973	782
	TOTALT	3 548	5 352	6 559	2 577	3 142	4 202	9 495	7 046	4 241	2 247
V FAMILIEGJENFORENINGER											
(Gjenforening med gruppene I og II.1 over)		327	1 212	1 717	1 290	935	980	952	570	361	661
VI INNVILGELSER IV - V											
Antall med beskyttelse inkl. familiegjenforening		3 875	6 564	8 276	3 867	4 077	5 182	10 447	7 616	4 602	2 908

I kategori II og III angir tallene t.o.m. 1995 ankomster (satt i kursiv). Alle de øvrige tallene gjelder antall personer som har fått vedtak. Dette er nytt i forhold til tilsvarende tabell i tidligere årsrapporter. Fornytt vurdering gjelder kosovoalbanere som var omfattet av avtalen mellom regjeringen og Kirken.

Overføringsflyktninger gjelder innreisetilattelse for personer fremmet bl.a. via FN's Høykommissær for flyktninger (UNHCR). De som har fått innreisetilattelse etter individuell vurdering har i det alt vesentlige fått innvilget asylstatus. Vedtak etter kollektiv vurdering i kategoriene II.2 og III gjelder personer fra Bosnia-Hercegovina som har fått midlertidig opphold på humanitært grunnlag etter en kollektiv vurdering.

14. Resultat asylvedtak 1. instans, 1996, etter nasjonalitet og verdensdel

(Kilde: UDIs asylvedtaksstatistikk)

Land/ Verdensdel	Asyl		Opphold på hum. gr.lag		Avslag		Totalt	
	Saker	Pers.	Saker	Pers.	Saker	Pers.	Saker	Pers.
Afghanistan	0	0	1	1	18	48	19	49
Irak	1	1	56	89	23	36	80	126
Iran	1	1	23	30	68	110	92	141
Pakistan	0	0	1	1	14	20	15	21
Sri Lanka	0	0	103	161	256	311	359	472
Syria	0	0	2	2	8	10	10	12
Andre	0	0	5	6	32	41	37	47
Asia, totalt	2	2	191	290	419	576	612	868
Peru	0	0	5	10	24	33	29	43
Andre	0	0	0	0	21	23	21	23
Amerika, totalt	0	0	5	10	45	56	50	66
Algerie	0	0	1	1	27	34	28	35
Etiopia	0	0	8	9	17	17	25	26
Kenya	2	2	6	15	36	43	44	60
Somalia	0	0	107	152	33	45	140	197
Sudan	0	0	11	15	11	11	22	26
Tanzania	0	0			57	63	57	63
Uganda	0	0	9	13	15	27	24	40
Zaire	0	0	1	3	9	9	10	12
Andre	0	0	5	5	52	54	57	59
Afrika, totalt	2	2	148	213	257	303	407	518
Albania	0	0	0	0	14	18	14	18
Bosnia-Hercegovina	0	0	18	33	8	12	26	45
Jugoslavia	0	0	4	16	68	98	72	114
Kroatia	0	0	19	27	10	12	29	39
Polen	0	0			132	216	132	216
Russland	0	0	0	0	26	30	26	30
Tyrkia	2	2	4	4	14	15	20	21
Andre	0	0	0	0	52	60	52	60
Europa, totalt	2	2	45	80	324	461	371	543
Statsløse, totalt	0	0	12	17	12	14	24	31
Totalt	6	6	401	610	1 057	1 410	1 464	2 026

Asylsøkere som har fått midlertidig beskyttelse, er ikke medregnet.
Saker som blir henlagt fordi søkeren forsvinner eller trekker søknaden, er ikke med.

15. Overføringsflyktninger - innreisetillatelser, 1996, etter nasjonalitet

(Kilde: UDIs Flyreg)

Land	Innvilgelsesår
Bosnia-Hercegovina	194
Irak	288
Iran	273
Andre	33
Totalt	788

16. Overføringsflyktninger - ankomster, 1996, etter innvilgelsesår og nasjonalitet

(Kilde: UDIs Flyreg)

Land	Innvilgelsesår			Totalt
	T.o.m. 1994	1 995	1 996	
Bosnia-Hercegovina	14	60	156	230
Irak	0	15	221	236
Iran	1	3	121	125
Andre	4	0	27	31
Totalt	19	78	525	622

17. Personer og familieenheter i statlig mottak, 1996

	Januar	Mai	September	Desember
Personer totalt i statlig mottak	1440	1204	1229	1261
Menn over 18 år	724	614	695	708
Kvinner over 18 år	361	294	269	260
Enslige mindreårige	40	31	37	38
Familie-enheter	223	171	138	135
Personer som var innvilget asyl eller opphold på humanitært grunnlag (eller midlertidig beskyttelse) og ventet på kommune plass	561	420	209	114

18. Bosetting fylkesvis, 1996

	Antall kommuner	Tidligere asylsøkere	Overføringsflyktninger	Tidligere internerte ¹	Familiegjenforening ²	Totalt ³
Østfold	11	29	31	12	13	85
Akerhus	19	65	23	64	63	215
Oslo	1	102	11	35	98	246
Hedmark	14	12	0	10	32	54
Oppland	14	20	26	34	40	120
Buskerud	11	31	8	47	20	106
Vestfold	7	24	10	22	9	65
Telemark	10	85	20	24	25	154
Aust-Agder	4	14	0	0	17	31
Vest-Agder	10	37	26	44	52	159
Rogaland	13	87	8	23	59	177
Hordaland	16	61	53	44	78	236
Sogn og Fjordane	14	30	0	15	29	74
Møre og Romsdal	18	36	0	5	32	73
Sør-Trøndelag	8	46	36	37	49	168
Nord-Trøndelag	7	21	15	23	21	80
Nordland	12	71	57	38	41	207
Troms	7	57	54	19	41	171
Finnmark	7	26	0	30	36	92
Totalt	203	854	378	526	755	2513

¹ Tidligere internerte fanger (flyktninger og andre sårbare grupper) fra det tidligere Jugoslavia.

² Familiegjenforente med flyktninger og med tidligere internerte fanger/flyktninger fra det tidligere Jugoslavia.

³ Antall bosatte gjelder pr. 06.01.97. Etterregistrering av familiegjenforeninger gjør at dette tallet kan bli noe høyere.

19. Antall bosatte pr. region¹, 1996

Region Øst

Østfold	85
Oslo	246
Akershus	215
Vestfold	65
Totalt	611

Region Vest

Sogn og Fjordane	74
Hordaland	236
Rogaland	177
Totalt	487

Region Indre Østland

Hedmark	54
Buskerud	106
Oppland	120
Totalt	280

Region Midt-Norge

Nord-Trøndelag	80
Sør-Trøndelag	168
Møre og Romsdal	73
Totalt	321

Region Sør

Vest-Agder	159
Aust-Agder	31
Telemark	154
Totalt	344

Region Nord

Finnmark	92
Troms	171
Nordland	207
Totalt	470

¹ Antall bosatte gjelder pr. 06.01.97. Etterregistrering av familiegjenforeninger gjør at dette tallet kan bli noe høyere.

20. Tilbakevending 1996

Nasjonalitet	Antall
Bosnia-Hercegovina	844
Chile	38
Andre (bl.a. Afghanistan, Iran, Irak, Kroatia, Sør-Afrika, Jugoslavia)	43
Totalt	925

Gjelder personer som har reist tilbake til hjemlandet med støtte fra norske myndigheter

Arbeidstillatelse

Tillatelse til å ta arbeid i Norge.

Arbeidstillatelse kan gis til personer over 15 år dersom de innvandringsregulerende vilkårene i utlendingslovgivningen er til stede. Når det gjelder EØS-borgere, se oppholdstillatelse.

Asyl

Fristed for personer som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell sosial gruppe. Det innebærer blant annet beskyttelse mot å bli sendt tilbake til området der utlendingen kan frykte forfølgelse. Det innebærer også visse rettigheter under oppholdet i asyl landet. Utlending som får asyl i Norge, får status som flyktning.

Asylavhør

Så raskt som mulig etter ankomst til Norge avhøres asylsøkeren av politiet. Han/hun må forklare grunnen til å søke asyl. Opplysningene herfra danner grunnlaget for asylsøknaden.

Asylsøker

Person som på egen hånd og uanmeldt ber myndighetene om beskyttelse og anerkjennelse som flyktning. Personen kalles asylsøker inntil søknaden er avgjort.

Avslag

Vedtak som betyr at søknaden ikke er innvilget. Vedtak som er fattet av politiet, kan påklages til UDI, mens vedtak som er fattet av UDI, kan påklages til Justisdepartementet.

Bortvisning

Vedtak om å nekte utlending adgang til Norge eller påby utlending å forlate landet. Vedtaket er ikke til hinder for senere innreise. Det må ikke forveksles med utvisning eller uttransportering fra riket.

Bosetting i kommunen

Flyktning, person med opphold på humanitært grunnlag eller person med kollektiv beskyttelse som flytter ut av statlig mottak og blir ordinær innbygger i en kommune. Det gjelder også overføringsflyktning og andre som ikke er innom statlig mottak. Personer som trenger offentlig hjelp, må bosette seg i den kommunen som

staten ved UDI og kommune blir enige om (bosettingskommune).

Bosettingstillatelse

Tillatelse som kan gis etter tre år i Norge med gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse. Tillatelsen er ikke tidsbegrenset, og den gir rett til varig opphold og generell adgang til å ta arbeid i Norge. Den gir også utvidet vern mot bortvisning og utvisning. Den faller som hovedregel bort ved opphold i utlandet utover 2 år.

Driftsoperatør

Står for den daglige drift av statlige mottak for asylsøkere. Kan være en kommune, frivillig organisasjon e.l. (Se statlig mottak)

Enslig mindreårig

Asylsøker, flyktning eller person med opphold på humanitært grunnlag som er under 18 år, og som er uten foreldre eller andre med foreldreansvar i Norge.

Familiegjenforening

Oppholds- eller arbeidstillatelse som innvilges til nære familiemedlemmer av utenlandsk statsborger med lovlig opphold i Norge. Det gjelder også familiemedlemmer til norsk statsborger. Familiegjenforening gjelder i hovedsak ektefelle og barn under 18 år.

Flyktning

I juridisk forstand omfatter begrepet overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått innvilget asyl. I dagligtale brukes begrepet om person på flukt, for eksempel på grunn av krig, uroligheter, menneskerettighetsovergrep, miljøkatastrofer m.v. I forbindelse med det innenlandske flyktningarbeidet brukes begrepet flyktning om overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått asyl eller opphold på humanitært grunnlag.

Flyktningpolitikk

Mål, regelverk og tiltak i arbeidet for å forebygge og løse flyktningproblemer og hjelpe flyktninger, internasjonalt og nasjonalt.

Flyktningregisteret (Flyreg)

Flyktningregisteret inneholder opplysninger om alle overføringsflykt-

ninger, familiegjenforeninger og asylsøkere som har vært innom transittmottak. Her finnes også opplysninger om hvilke mottak personene bor i, og hvilke kommuner de bosettes i. Flyktningregisteret omfatter også personer som er repatriert, det vil si reist tilbake til hjemlandet med støtte.

Fremkon

Utlendingsmyndighetenes felles EDB-baserte personregister og saksoppfølgingssystem. Inneholder også muligheter for statistikkproduksjon. Har vært i drift siden 1988.

Førsteinstans

Den instans som fatter første vedtak i en sak. I asylsaker er det alltid UDI. Et slikt vedtak kan som hovedregel påklages til overordnet organ.

Generell utlendingskontroll

Kontrollarbeid for å hindre ulovlig innreise, opphold og arbeid i Norge.

Individuell beskyttelse

Innebærer at asyl eller opphold på humanitært grunnlag innvilges etter en individuell søknadsbehandling.

Innvandrer

Fellesbetegnelse på personer med utenlandsk bakgrunn som er varig bosatt i Norge, uansett opprinnelig årsak til innvandring. Betegnelsen inkluderer personer med flyktningbakgrunn.

Innvandringspolitikk

Mål, regelverk og tiltak som gjelder innvandring og innvandrere.

Innvandringsregulering

Regler og tiltak for å kontrollere og begrense innvandringen til Norge.

Integrering

Gjeldende prinsipp i norsk innvandringspolitikk som vanligvis betyr at en "fremmed" gruppe blir en funksjonsdyktig del av majoritetssamfunnet, men uten at den mister sin kulturelle eller etniske identitet.

ISRA

Informasjons- og statistikkregister for asylsøkere.

Klage

Klage på vedtak fattet i førsteinstans

rettes til nærmeste overordnede organ. Dersom politiet er førsteinstans, rettes klagen til UDI, og dersom UDI er førsteinstans, rettes klagen til Justisdepartementet.

Kollektiv beskyttelse

Midlertidig oppholds- eller arbeidstillatelse kan innvilges personer i en massefluksituasjon på kollektivt grunnlag, det vil si etter en gruppevurdering. Eventuelle asylsøknader stilles i bero i inntil tre år. Slik tillatelse danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse de første fire årene. Kollektiv beskyttelse er hittil bare gjennomført overfor bosniere.

Krigsflyktning

Brukes i dagligtale om mennesker som flykter fra krig uten at de nødvendigvis er forfulgt på individuelt grunnlag.

Masseflukt

Situasjon der svært mange mennesker flykter fra et land eller avgrenset område til andre land eller områder på grunn av krig, massive menneskerettighetsovergrep, naturkatastrofe eller lignende.

Midlertidig beskyttelse

Se kollektiv beskyttelse.

Opphold på humanitært grunnlag

Vanlig betegnelse på tillatelse som gis til asylsøkere som ikke fyller kravene til asyl, men som har en flyktninglignende bakgrunn, eller hvor andre sterke menneskelige hensyn taler for at de får bli i landet.

Oppholdstillatelse

Tillatelse til å oppholde seg i Norge ut over tre måneder. En slik tillatelse gir ikke rett til arbeid, unntatt for EØS-borgere.

Overføringsflyktning

Flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). Stortinget, etter forslag fra regjeringen, fastsetter årlig en kvote for hvor mange overføringsflyktninger som kan tas imot i Norge. (Tidligere kalt kvoteflyktning)

Rasisme

Begrunnelse og rettferdiggjøring av forskjellsbehandling av enkeltpersoner eller grupper med utgangspunkt i deres "rase", hudfarge, trosbekjennelse, avstamning, nasjonal eller etnisk opprinnelse.

Regionkontor

Seks regionkontorer bistår UDI i blant annet arbeidet med mottak av asylsøkere og bosetting av dem som får bli i landet. Regionkontorene ligger i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand, Oslo og Gjøvik.

Repatriering

Innebærer at en flyktning reiser tilbake til hjemlandet frivillig. Ble tidligere også brukt i Norge om tilrettelegging av frivillig tilbakevending for personer med flyktningbakgrunn (se tilbakevending).

Statlig mottak

Bosted for asylsøkere mens de venter på behandling av asylsøknaden. Etter vedtak blir de normalt boende enda en periode i statlige mottak før bosetting eller utreise. Beboere i statlige mottak får hjelp til det nødvendige av mat og klær, og har ulike plikter og tilbud. Stedene har nøktern standard og fortrinnsvis selvhushold.

Statsborgerrettsloven

Lov av 8. desember 1950 om norsk riksborgerrett.

Tilbakevending

Brukes om personer med flyktningbakgrunn som frivillig eller ufrivillig vender tilbake til hjemlandet. Tilbakevending kan skje på eget initiativ eller være organisert av myndighetene. Den kan foregå med eller uten offentlig støtte og annen aktiv stimulans eller tilrettelegging (se repatriering).

Transittmottak

Midlertidig bosted for asylsøkere til de er avhørt av politiet og har gjennomgått helsesjekk.

Utlendingsforskriften

Forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 21. desember 1990. Trådte i kraft 01.01.91.

Utlendingsloven

Lov av 24. juni 1988 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her. Trådte i kraft 01.01.91 og erstattet Fremmedloven av 1956.

Utvisning

Vedtak som innebærer at en utlending må reise ut av landet og bare kan komme tilbake hvis spesielle vilkår er oppfylt (se bortvisning).

Visum

Tillatelse til å reise inn i landet og oppholde seg her i inntil tre måneder. Utenlandske borgere som ønsker å reise til Norge, skal som hovedregel søke om slik tillatelse ved nærmeste norske utenriksstasjon. Søknaden må være innvilget før innreise. Norge har visumfrihetsavtale med en rekke land. Statsborgere fra disse landene trenger ikke visum for innreise.

UDI sentralt:

Utlendingsdirektoratet
Postboks 8108 Dep
0032 OSLO
Tlf: 67 53 08 90

Telefaks til avdelingene:

Direktøren: 67 12 54 36

Informasjonsenheten:
67 12 52 74

Administrasjonsavd.:
67 12 54 36

Juridisk avd.:
67 58 05 29

Integreringsavd.,
Innvandringsfaglig seksjon:
67 12 52 72

Integreringsavd.,
Regionseksjonen:
67 12 52 74

Regionkontorene:**Region Øst:**

**Østfold, Akershus, Oslo og
Vestfold**

Regionkontor Øst
Youngstorget 1
Postboks 8789 Youngstorget
0028 Oslo
Telefon: 22 33 92 00
Telefaks: 22 33 92 10

Region Indre Østland:

Buskerud, Hedmark og Oppland

Regionkontor Indre Østland
Storg. 10
Postboks 445
2801 Gjøvik
Telefon: 61 17 09 10
Telefaks: 61 17 08 95

Region Sør:

**Telemark, Aust-Agder og
Vest-Agder**

Regionkontor Sør
Slottsquartalet
Tordenskjolds g. 9
Postboks 647
4601 Kristiansand
Telefon: 38 02 06 70
Telefaks: 38 02 04 80

Region Vest:

**Rogaland, Hordaland og Sogn og
Fjordane**

Regionkontor Vest
Bugården 8
Postboks 4048 Dreggen
5023 Bergen
Telefon: 55 31 70 55
Telefaks: 55 31 90 85

Region Midt-Norge:

**Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag
og Nord-Trøndelag**

Regionkontor Midt-Norge
Peter Egges plass 2
7005 Trondheim
Telefon: 73 89 24 00
Telefaks: 73 89 24 01

Region Nord:

Nordland, Troms og Finnmark

Regionkontor Nord
Dronningensg. 49
Postboks 803
8501 Narvik
Telefon: 76 94 65 50
Telefaks: 76 94 69 80

